

„Kiemelem a mindannyiunk számára ismert, súlyos problémát jelentő gazdasági és pénzügyi válságot, amiben a világ él. Az egyháznak van mondanivalója, és képes tenni azért, hogy enyhítse ezt a krízist az emberiség globális családjában.”

Interjú Martin Jungével,
az LVSZ főtitkárával ► 5. oldal

„A lelki megújulásra úgy tekintünk, mint Istentől jövő hívásra, hogy térjünk vissza hozzá. Szomorú látni, hogy sokszor milyen különbség van a szavaink, a hirdetés elveink és a tetteink között...”

Beszélgetés Susan Johnson
kanadai püspök-elnökkel ► 4. oldal

„Mikor visszajöttem, látva maradt a szám. Azt se tudtam, mit mondhatnék. Mézeskalácsot levakarni egy kézről nem kis feladat.”

Adventi imák ► 11. oldal

**A Luther Kiadó
adventi
könyvvására**

► 7–10. oldal

Újrakezdés

■ SOLYMÁR PÉTER

Életem kitörölhetetlen emlékei közé tartoznak az advent képei, hangjai. Gyülekezetünk népviseletbe öltözött asszonyai, akik az oltár liturgikus színét viselve lila fejkendővel, lila ruhában érkeztek az istentiszteletre. A harangozó néni, aki beállított a parókiára a temetőből hozott kosárral zöld puszpánggal, hogy abból édesanyám az ünnep előtti estén fortélyos ügyességgel koszorút fonjon a templom díszítéséül. A gyülekezet, amely advent első vasárnapját *kiskarácsonyként* ünnepelte. A hajnali harangszó, amely katolikus testvéreinket hívogatta rorátéra.

Napjainkban nincs hiány a karácsonyváro dekorációból. Üzletek kirakataiban, ablakok párkányain világitanak a villódzó fények. Az adventi koszorú mint kedves vendég bevonult a lakásokba, asztalok közepén díszleg... De kérdés, hogy csak dekoráció marad, vagy el tud-e jutni az üzenete lelkünkig: „Várom az Urat, várja a lelkem, és bízom ígéretében.” (Zsolt 130,5) Felhangzanak-e szebbnél szebb adventi énekeink, elhangzik-e egy ima, egy zsoltár a családi asztal mellett, miközben sorra gyűjtögetjük a koszorú gyertyáit vasárnapról vasárnapra?

Községem általános iskolájában a fiatal, agilis, nem mellesleg evangélikus iskolaigazgató néhány éve úgy döntött, hogy ne csak díszlegyen az adventi koszorú az aulában, hanem hétfő reggelként gyertyagyújtással induljon a hét. A három történelmi egyház felekezetének hittanosai s minden érdeklődő diák és pedagógus összegyűlik az ebédlőben, és közös énekléssel, imádsággal, rövid áhítattal kezdi a hetet, majd meggyújtják a gyertyát. A részvétel nem kötelező, a diákok többsége mégis eljön ezekre az alkalmakra, csakúgy, mint a szünet előtti utolsó tanítási napon a lépcsőházi koncertre. Mivel nem egyházi iskoláról van szó (!), ez a lépés egyesekben megdöbbenést, csodálkozást, másokban lelkes támogatást váltott ki. Mindenképpen jelentős missziós lehetőség és példa arra, hogyan lehet a „dekoráció” használatát áldott alkalmá tenni olyan közösségekben, amelyben a diákok fele még az áhítat fogalmát sem ismeri.

Igen, advent, „drága idő”, szent ideje a magvetésnek, szent ideje az Istenre figyelésnek, s mindannyiunk-

nak óriási lehetőség az újrakezdésre. Idén is komolyan kell vennünk küldetésünket a magvetésre és a drága idő kihasználására. Hiszen olyan világban élünk, ahol olykor idegennek érezzük magunkat, de sokszor a mi nyelvünket sem érti a világ.

„A hit nyelvén beszélünk, de a világ nem hisz Istenben, a remény szavait mondjuk, de a világ nem hisz az örök életben, a szeretet nyelvét beszéljük, de a világ csak az igazságosságot ismeri. Nekünk az evangélium fénye világít, nekik a tudomány mécsese...” (Halász Piusz)

Mivel sokszor idegennek érezzük magunkat ebben a világban, nagy a kísértés, hogy otthon akarjuk érezni magunkat a többiek között, s asszimilálódjunk. Így maradozik el életünkben a vasárnapi igehallgatás, az ige olvasása, az imádság hatalmas lehetőségének gyakorlása. Elfásul a szívünk, és úrrá lesz rajtunk a csüggedés. A mindennapi gondok pedig elfalazzák a kilátást Isten felé. Így lesz süket a fülünk Jézus drága szavának meghallására: „Íme, az ajtó előtt állok...” (Jel 3,20)

Nekünk pedig 2011 adventjén sincs más feladatunk, mint ragaszkodni annak felismeréséhez és hirdetéséhez, hogy lehetetlen élethelyzetekből, félelemtől, bűntől, életveszedelmekből, halálból, vizsalytól szabadulást csak Jézus adhat.

*Újra kezdeni mindent a világon,
– megteremteni, ami nincs sehol,
de itt van mindnyájunkban mégis,
belőlünk sürgetve dalol,
újra hiteti, hogy eljön
valami, valamikor, valahol...*
(Váci Mihály: Valami nincs sehol)

Amit a költő ösztönösen sejt, azt mi tudjuk: Jézus útban van hozzánk, s az újrakezdés örömevel ajándékoz meg bennünket. Az új egyházi év kezdetén ezt a biztatást kapjuk a felénk induló Királytól: kezd újra az abbahagyott imádságot, keresd meg és újra foglald el a templomban a helyed, nyújts kezét annak, akitől eddig elfordultál...

Boldogok lehetünk, ha el tudjuk mondani: hozzám már megérkezett az adventi Vendég, találkoztam vele. Megérkezett, de nem rövid vendégeskedésre, hanem életre szóló együtt-létre.

A szerző a csömöri evangélikus gyülekezet nyugalmazott lelkésze

Globális, ökumenikus és bűnbánati

Budapesten ülésezett az LVSZ vezető testülete

► Amint lapunk múlt heti számában már hírt adtunk róla, Budapesten ülésezett november 16. és 18. között a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) vezetői testülete **Munib A. Younan elnök, szentföldi püspök és Martin Junge főtitkár, chilei lelkész vezetésével. A háromnapos tanácskozásnak a Deák Téri Evangélikus Gimnázium adott otthont.**

Az 1947-ben tizenhárom ország evangélikus egyháza által a svédországi Lundban alapított világszervezet ma már hetvenkilenc ország száznegyvenöt tagegyházának hetvenmillió családját fogja össze. Legfőbb döntéshozó grémiumát, a vezetői testületet az elnök és a főtitkár mellett az LVSZ hét régiójának vezetője alkotja.

Az évente ülésező testület budapesti tanácskozásán elhangzott a főtitkár és a hét régiót képviselő al-elnökök jelentése, terítékre kerültek személyi kérdések, illetve egyéb, jövőbe mutató témák is, szót ejtettek például a világszervezet által júniusban elfogadott stratégia gyakorlati alkalmazásáról. A magyarul *Szenvedéllyel az egyházért és a viláért (With Passion for the Church and the World)* címet viselő, negyvenoldalas tanulmány a 2011–2017 között követendő stratégiát tartalmazza, nemcsak meghatározva a szervezet működését az elkövetkezendő években, de irányt adva a tagegyházak munkájának is. Érdekesként említjük meg, hogy a dokumentum a szövetség hivatalos nyelvei – angol, német, francia és spa-

nyol – mellett hamarosan magyarul is meg fog jelenni.

Mint ismeretes, a vezetői testület tanácskozása előtt ugyancsak hazánkban, az Északi Egyházkerület székházában tartotta alakuló ülését az LVSZ reformációi emlékbizottsága. A november 14–15-ei kétnapos értekezlet javaslatait is sorra vette a vezetői testület. Tagjai egyetértettek abban, hogy a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóját ünneplő rendezvénysorozatnak földrészeket átfogóan *globálisnak*, más egyházakat bevonva *ökumenikusnak*, illetve önvizsgálatot tartva *bűnbánatinak* kell lennie. Emellett – *Luther* példáját szem előtt tartva – a kor technikai vívmányait is szeretnék kihasználni.

A tanácskozás házigazdája, *Fabiny Tamás*, a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének püspöke, az LVSZ kelet-közép-európai régiójának alelnöke vetített képes előadásában szolt arról is, a 2017-es ünnepre való felkészülés jegyében milyen munkák folynak egyházunkban. Beszámolt – többek között – számos evangélikus nyomtatvány tavaly óta zajló digitalizálásáról, és szót ejtett a Luther Márton életét feldolgozó rajzfilmsorozatról, amely *Richly Zsolt* Balázs Béla-díjas evangélikus rajzfilmrendező irányításával készül. A vezetői testület tagjai örömmel vették kezükbe a nemrégiben megjelent, *Luther válogatott művei 5. – Bibliafordítás, vigasztalás, imádság* cí-

Munib A. Younan LVSZ-elnök nyitóáhitata a Deák téren

A tervek szerint jövőre elindul egy internetes megosztó oldal, amelyre a tagegyházak (akár saját nyelvükön) szabadon feltölthetnek lelki, teológiai stb. írásokat. „*Gutenbergtől* a Google-ig” – ahogyan az egyik testületi tag jellemezte az ötletet.

mű kötetet. A magyar sorozat mellett a közeljövőben spanyolul jelenik meg válogatás a reformátor írásaiból.

A háromnapos ülésen nagy hangsúlyt kaptak az áhítatok, amelyek a *megújulás* témája köré épültek.

► Folytatás a 4. oldalon

„Ha hiszed, hogy János szava igaz, s ujjá irányát követve megismered Isten bárányát, aki magára veszi bűnöd – nyert ügyed van. *Akkor* keresztyén vagy: úr bűnön, halálon, poklon – mindenben. *Akkor* szorongó lelked felvidul s szívbeli szeretetben hajlik Isten szelíd bárányához.”

► *Luther Márton*: Jer, örvendjünk, keresztyének! (Szabó József fordítása)

SEMPER REFORMANDA

Oratio œcumenica

Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy! – Az egyházi esztendő legelején hozzád fordulunk, megváltó Urunk! Téged szólítunk, téled kérünk, rád hallgatunk, benned bízunk!

Földrengések és háborúk híre, nyomorúság és válság réme ijeszt minket. Mindezek láttán bűnbánattal állunk eléd, és irgalmadért könyörgünk. Köszönjük neked, hogy úgy fordulhatunk hozzád, mint gyermek szerető édesapjához!

Szenteltesd meg a te neved! – Te viseltél eddig is gondot ránk, sokszor még kérésünk nélkül is. Bocsásd meg, hogy annyiszor elfeledkeztünk rólad. Bocsásd meg, amiért képesek voltunk némák maradni, amikor a te szeretetedről szólhattunk volna! Bocsásd meg, ha némák maradtunk, amikor téged fülünk hallatára gyaláztak!

Jöjjön el a te országod! – Hálásan köszönjük, hogy örökkévaló terved és feltartóztathatatlan hatalmad a mi javunkat munkálja. Köszönjük, hogy a veled való találkozás a betegeknek gyógyulást, a szegényeknek örömhírt, az elnyomottaknak szabadulást ígér. Jöjj el, Urunk Jézus, mihamarabb!

Legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is. – Hálával tartozunk, Urunk, hogy a te akaratodat irgalmas szíved vezérli. Ezért várva várjuk, hogy terved mielőbb tapasztalható valóság legyen a mi életünkben is. Megannyi emberi akarat hozott már szenvedést, háborút, szegénységet ránk és elődeinkre. Emlékeztess minket Jézusunk földi szolgálatára, aki megannyi embernek gyógyulást és megoldást ajándékozott. Nem a magunk bölcsességében, erejében és tehetségében bízunk. Ne úgy legyen, amint mi jónak látjuk és akarjuk, hanem amint te!

Mindennapi kenyereinket add meg nekünk ma! – Urunk, egyre inkább belátjuk: olyan nagy baj fenyeget, hogy sokaknak már a napi kenyér is kérdéssé válik. Te tudod, hány családfő válik munkanélkülivé, és tér üres kézzel haza. Urunk, adj lehetőséget minden dolgozni akarónak a tisztességes kenyérkeresetre! Add, hogy felnevelhessük gyermekeinket, megtarthassuk otthonainkat, támogathassuk a még nálunk is szegényebbeket, és igéd áldott ügyét munkálhassuk!

És bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek. – Megvalljuk: szorult helyzetünk kialakulásában nekünk magunknak is nagy részünk volt, mert engedtünk a kísértésnek, nem tudtunk megelégedni azzal, amink van. Felindulásunkban szavakkal is, tettekkel is megbántottuk egymást. S megannyi dolog fontosabb volt tenálad. Urunk, segíts minket bűneink felismerésére, indíts minket ezek felett ószinte meg-szomorodásra, és adj erőt a megtagadásukra! Kérünk, adj lehetőséget, hogy felszabadult szívvel, áldott Lelked vezetésével járjunk a te utadon!

És ne vígy minket kísértésbe! – Megvalljuk: sokszor olyan nehéz nem mondani a kívánatos dolgokra, kellemes lehetőségekre. Tudod, hogy mi egymagunk milyen gyengék vagyunk, hogy hűségesek maradjunk hozzád. Ne engedj minket erőnkön felüli kísértő helyzetbe jutni!

De szabadíts meg minket a gonosztól! – Őrizd meg minket a túlságosan nagy rossztól is! Szentleked erejével segíts minket, hogy felül ne kerekedjék rajtunk a gonosz! Légy ezután is erős várunk, menedékünk! Urunk, mi benned reménykedünk!

Mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké. Ámen.

ADVENT 1. VASÁRNAPJA – LK 4,13-21

Beteljesedett! – Beteljesedik?

Advent első vasárnapját abban a reménységben ünnepeljük, hogy az új egyházi esztendő számunkra az Úr kedves esztendeje lesz – tehát az, amit Jézus Krisztus Urunk názáreti beköszöntő igehirdetésében kinyilatkoztatott. Nem kétséges, hallatlan igényű mondat volt ez akkor, s az mind a mai napig. Kijelentése, pontosabban kinyilatkoztató szava ugyanis nem kevesebbet állít, mint hogy őbenne beteljesedett Isten eredeti és végső szándéka, és őáltala valószínűleg meg célját: győzelemre viszi üdvözítő akaratát a sátn hatalmával, a sokak szívét rabságban tartó hitetlenséggel szemben.

Ehhez először is korrigálnia kellett a hamis reménységeket. Az őt is megkísértő sátn felett aratott diadala után ezért indult a Szentlélek erejével újabb és újabb, értünk vívott küzdelmek harcmezőire. Lukács szerint ezek közül a názáreti zsinagóga volt az első.

A Szentírásból, de az azon kívüli történeti forrásokból is ismerjük, milyen feszült várakozás töltötte el az Őszövetség népét azokban az időkben. Ezek a messiási várakozások két véleményben csúcsosodtak ki. Az egyiket általában a hívő zsidóság képviselte, amely szerint azt várták, hogy ha eljön a Messiás, megindítja majd azt a szabadságharcot, amely végre a zsidó nép számára is elhozza a szabadságot, s felállítja a várva várt messiási országot.

A másik várakozást Keresztelő János fogalmazta meg, amikor azt mondta: Itt van az Isten országa, mert eljött ítéletre a Messiás. Ezzel szemben eljött Jézus – és elhozta az Úr kedves esztendejét, a kegyelem örömhírét. Ezzel szólít meg most bennünket is.

Nekünk sem könnyű elfogadni

ezt a jézusi programot! Ahhoz ugyanis el kellene ismernünk, hogy mi vagyunk a szegények, mi vagyunk a nyomorultak, mi vagyunk a csonkabonkák, mi vagyunk a békétlenségben élők. Nagyon jól tudjuk a Szentírásból, az evangélium üzenetéből, hogy milyen vakok, süketek, nyomorultak és tehetetlenek voltak Jézus üzenetének befogadására azok, akik magukat egészségeseknek tartották. Sőt egyszer Jézus ki is jelenti, hogy ő nem jött másokhoz, csak a betegekhez.

Igen, Jézus kegyelme új esztendejének első napján fogalmazhatunk így: boldogok azok, akik tudják, hogy szegények; boldogok, akik tudják magukról, hogy nyomorultak; boldogok, akik tudják magukról, hogy foglyok; boldogok, akik tudják magukról, hogy vakok és sánták – mert reménységük van arra, hogy Isten kegyelmének esztendejét felismerik és megismerik. Igen, Jézus azokhoz jött, akik tudják magukról, hogy szegények; akiknek nincs más vagyoniuk, csak az ő szeretete. Azokhoz jött, akik tudják magukról, hogy foglyok; s nem kérkednek önértetesen a szabadsággal, hanem bevallják, hogy nyomorult rabszolga módján arra várnak, hogy valaki végre leüljön a bilincset.

Igen, Jézus azokhoz jött, akik saját tehetetlenségük, nyomorúságuk, kishitűségük fogságában sínylődnek. Azért imádkoznak és könyörögnek, hogy valaki végre rájuk nyissa az ajtót, és az Isten kegyelme szítsa föl éppen csak pislákoló hitük lángját. Nekik szól az Úr kedves esztendejének, a kegyelem új esztendejének örömhíre.

Amikor Jézus meghirdeti az üdvösség esztendejét, akkor minde-nekelőtt róla és a benne való hitről

van szó. Ez az az örök „ma”, amelyben hangzik az üzenet. Ezért int bennünket Isten igéje oly nyomatékosan: „Ezért, amint a Szentlélek mondja: »Ma, ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket...«” (Zsid 3,7-8) Jézus Krisztus hozza az üdvösséget, és az üdvösség az igében jön hozzánk.

Ezért vigyázzon mindenki, aki az ő követségében járva megszólal, és vigyázzon mindenki, aki hallgatja az ő szavát – mert sohasem egy-egy alkalom sikere vagy kudarcá forog kockán, hanem élet és halál, üdvösség és kárhozat kérdéséről van szó! Azok számára lesz kegyelmi esztendővé ez az új egyházi év, akik bátrak, elegendően bátrak ahhoz, hogy szívükig engedjék Jézus szavát, hogy meghallják, hogy magukénak fogadják. Mert Jézus szava, hogy *ma* teljesedett be, akkor valósul meg, amikor az emberek szívet és ajtót tárnak Jézus előtt.

Addig számunkra sincs „ma”, addig nem nyílik meg kegyelmének új esztendeje előttünk – még ha éppen új egyházi évet kezdünk is –, amíg csak „tárgyilagos közönségként” akarunk (merünk?) jelen lenni. Jó, ha most emlékezetünkbe idézzük a jól ismert történetből Zákus alakját (Lk 19,1-10). Tudjuk az evangéliumból, hogy ez a Zákus sokat halott Jézusról, fel is keltette kíváncsiságát. De csak akkor hangzott fel a „Ma lett üdvössége ennek a háznak...”, amikor valóban létrejött a nagy találkozás.

Ma! Akkor van ma és kegyelem és üdvösség a számunkra, amikor Zákus módján átengedjük életünket Jézus hatalmának. Fenntartás, ellenkezés, „ha” és „Mi történik akkor?” nélkül. Ha nyílik az ajtó, akkor lesz a kegyelem esztendeje számunkra is. Amikor nem fogunk többé Keresz-

A VASÁRNAP IGÉJE

telő János teológiáján töprengeni, nem botránkozunk meg többé a zsidók rövidlátó messiási várakozásain, nem ítélkezünk az értetlen és keményszívű názáretiek fölött, hanem lelkendező Zákusok módjára szaladunk, és tárunk szívet, ajtót Jézus előtt – akkor fog fölhangzani a mi házunk küszöbén is Jézus kegyelmének szava és ígérete: „Ma lett üdvössége ennek a háznak...” Ezzel jön a kegyelem esztendeje. Foglyoknak, szegényeknek, csonkabonkák, nyomorultaknak és vakoknak – nekünk.

Ajánlatot tesz hódító szeretetével Jézus: Hoztatók jöttem, hoztam a kegyelem új esztendejét. Ez mindenkiére érvényes, de az a másik mondat mégsem *mindenkinek az otthonában* hangzik el. Csak azokéban, akik valóban kinyitják az ajtót. De ott aztán igazán és egyértelműen, örömet és szabadságot ígérően felhangzik a jézusi szó: *ma* lett üdvössége a te háznak. És akkor jön el számunkra, testvéreim, a kegyelem új esztendeje.

■ ITT ZÉS JÁNOS

Imádkozunk! Urunk Istenünk, légy áldott, hogy kegyelmed ismét megújult rajtunk, mert örök a te szereteted. Indíts minket igaz megtérésre, hadd nyissuk meg szívünket a mi Urunk Jézus Krisztus előtt. Hadd egyengessük az utat előtte, aki volt, aki van, és aki eljövendő, és aki szálást akar venni a mi szívünkben is. Ámen.

A liturgia racionális és eksztatikus vonatkozásai

A liturgiáról komolyan gondolkodó, azt Isten különleges ajándékának tartó ember sokféle módon meg tudja fogalmazni az istentisztelet lényegét, a liturgia jellemzőit. Két fontos és izgalmas jelző mellett azonban nem mehetünk úgy el, hogy ne értelmezzük, ne nézzünk a mélyére, ne gondoljuk tovább.

Az ma már világos az istentisztelet ügyével foglalkoskodók számára, hogy az Istennel való találkozásunk egyes elemeit két oldalról kell látnunk.

Az első és legfontosabb, hogy mit mond, mit tesz és mit ad az Isten. Ennek a szeretetáradásnak évezredek alatt kialakult a medre, létrejöttek az ember számára felfogható, befogadható formái. Az isteni oldal a domináns, a mindent meghatározó.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne kellene figyelni az emberi, a befogadó oldalra. Ahogy minden ember különböző, úgy tér el egymástól a liturgia befogadásának képessége: az, ki-ki hogyan éli meg az eseményeket, a folyamatokat, mit lát meg a jelképekből, mit észlel az apró lelki finomságokból. Függetlenül az életkortól, iskolázottságtól, kultúrától, társadalmi helyzettől, a szellemi-lelki érettségtől s még számtalan tényezőtől. Lehet, hogy az egyik ember az értelmével, a másik a szívvel fog fel dolgokat. Van, aki nagyon tudatosan

van jelen az istentiszteleten, s van, aki egyszerűen elengedi magát, és hagyja, hogy hasson rá a környezet, a hang, a látvány, az illat; mindaz, ami a liturgia tartalmát hordozó eszközként működik.

A kérdés alapjában véve mindig az: valamilyen úton-módon elér-e minket Isten jósága, áldása, útmutatása, üdvösséget munkáló kegyelme?

Térjünk vissza a címbéli témához: a liturgia racionális és eksztatikus vonatkozásai... Gondolom, egyikünk sem úgy lép be a templomba, hogy az ott töltött időben azt figyeli, éppen melyik skatulyába tehető az adott alkalom vagy egy része. A két vonatkozás egyszerre igaz, egymást kiegészítve, egymással kölcsönhatásban. Nézzük mind a kettőt.

A liturgia racionális oldala

Isten emberré lett. Ez számunkra azt is jelenti, amit már az Őszövetség népe is átélt, az Űszövetség gyermekei azonban igen intenzíven megtapasztalnak: beszél az Isten. Nem hang, füst-, fényjeleket ad, nem láthatatlan sugarakat vagy rezgéseket bocsát ki, amelyeket dekódolni kellene ahhoz, hogy valamit is felfogjunk belőlük. A vallástörténet számtalan praktikája szól arról, hogy emberek megpróbálták értelmezni a titokzatos jeleket, kibontani a titkosnak vélt üzeneteket, s ha mindez nem sikerült, akkor lebo-

mulva imádták a titkot. Az élő Isten népe azonban átélhette a csodát: emberi nyelven beszél az Isten. Meghallható, megérthető, tiszta és világos szó. Nem üzen, hanem jelen van és megszólal. „...régen sokszor és sokféleképpen szól Isten az atyákhoz a próféták által, ezekben az utolsó időkben a Fiú által szól hozzánk...” – olvassuk a Zsidókhoz írt levélben (Zsid 1,1-2). Pál apostol pedig hozzáteszi: „A hit tehát hallásból van, a hallás pedig a Krisztus beszéde által.” (Róm 10,17)

Ha pedig emberi szóval beszél az Isten, akkor az az értelmünkhez szól, racionálisan megragadható. Nem hagyhatjuk otthon az eszünket, nem kell a templomajtóban letenni a gondolkodóképeségünket. Ellenkezőleg: tiszta fejre, tiszta észre, szellemi koncentrációra van szükségünk ahhoz, hogy a liturgiában (szertartásban és igehirdetésben) felcsendülő szavak, mondatok megragadjanak minket.

Talán nem véletlen, hogy az első ezredfordulóra egyre inkább teret nyert érzelmi vallásosság nyomán hosszán érlelődött az a reformmozgalom, amely azután a lutheri egyházújításban csúcsosodott ki: értsük meg, ami megérthető. Halljuk és hallgassuk Isten szavát. Gondoljuk meg és gondoljuk tovább, mit mond nekünk a Jézusban megbismert Isten. Szívleljük meg azt, amire az örök ige

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

tanít. Dolgozzuk fel és fogalmazzuk meg Isten érthető kinyilatkoztatásait, és vonjuk le belőlük az ésszerű következtetéseket. Bár sokan azt hiszik, hogy az evangélikusság értelmiségi egyház volt, és ma is az, valójában csak gondolkodó egyház. Istennel való kapcsolatában használta, használja az eszét. Fontos, hogy ez az istentiszteleti életünk is igaz legyen.

A racionális vonatkozások azonban nem érnek véget az istentiszteleten elhangzó szavaknál. Számtalan „nonverbális” formája van a kommunikációnak – olyanok, amelyeket értelmünkkel is megragadhatunk.

A liturgia eksztatikus vonatkozásai

A racionalizmus kora elhittette az emberiséggel, hogy értelmünkkel mindent fel tudunk fogni. Nem csupán azért nem igaz ez így, mert értelmi erőnk is korlátozottak (bár agyi kapacitásunknak csak a töredékét használjuk ki életünk során), hanem azért sem, mert Isten nemcsak értelmet adott, hanem sokféle érzékszervet is. A Mindenható ugyan elsősorban szól, de szeretetének sok-sok jelét más „antennával” is fel tudjuk fogni. A liturgia racionális oldala után erre figyelünk majd sorozatunk jövő heti részében.

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Kapernaumi hálaadás

Itt az a rendkívüli év, amikor nincs valami felújítás – hangzott el november 18-án a gyenesdiási Kapernaum Szeretetintézmény ünnepségén. Az otthon lakói ezúttal az elkészült mosókonyháért és a megújult tetőért adtak hálát.

Az istentisztelet liturgiáját *Smidéliusz Zoltán* somogy-zalai esperes és *Hontheyi Zsolt* keszthelyi lelkész végezte. Igehirdetéssel *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke szolgált.

„Kapernaum az a hely, ahol Jézusnak lakozása volt” – mondta Zof

3,16–17 alapján tartott prédikációjában a püspök. „Legyen itt is Jézusnak

FOTO: ADÁMI MÁRIA

lakozása, mert akkor csodák mennek végbe. Eddig is megtapasztaltuk, hogy így volt... Isten valóban itt volt, itt van ezen a helyen.” Ezek után *Szemerei János* arra bátorította a jelenlévőket: ne féljenek, mert Isten törődik velük. A láthatatlan Úr látható embereket használ fel, tesz a segítőivé.

Az istentisztelet *Smidéliusz Zoltán* köszöntőjével ért véget, majd megnyitották a *Velünk élő emlékeink* című tárlatot, amely az otthonban élő idősök kézimunkáit mutatja be.

■ A. M.

Isten ajándékának látni mindent

Paton megújult a templom

► Ritka összefogással, a helyi önkormányzat segítségével kerülhetett sor a **pati evangélikus templom renoválására**. Az elkészült épületért november 19-én, szombaton adott hálát a gyülekezet. Az ünnepi istentiszteleten *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét. A liturgiában *Kovács László* helyi lelkész és *Smidéliusz Zoltán* esperes segédkezett.

„Miért rontja az ember látását, ha használja a fejét?” – tette fel a püspök a provokatív kérdést. Majd Ézs 55,10–11 alapján kifejtette: a régen élt emberek sokkal inkább Isten ajándékának

láttak mindent. A maiak azonban, nagyobb tudás birtokában, a világ megoldatlan kérdésein gondolkodva elfelejtették ezt a hitbeli látást, elfelejtették, hogy minden jó dolog, így a tu-

dás, az értelem is az Úrtól származik. „Elfelejtjük, hogy az élet Isten ajándéka, mert túlértékeljük azt, amit mi teszünk hozzá. Elfelejtjük, hogy szükségünk van Isten segítségére, áldására” – hangsúlyozta *Szemerei János*. „Ajándékul kapjuk a megújult templomot, ez nem egyedül a mi emberi teljesítményünk. Szükségünk van rá, hogy ezt felismerjük.”

Az istentiszteletet követő közgyűlésen *Pintér Lajos* polgármester tájékoztatta a jelenlévőket az elvégzett munkáról. Elmondta, hogy a pályázat előfinanszírozásához szükséges összeget – mintegy kilencmillió forintot – a község önkormányzata biztosította. Jókívánságait fejezte ki a gyülekezetnek – többek között – *Smidéliusz Zoltán* somogy-zalai esperes, *dr. Hári Tibor* egyházmegyei felügyelő, *Csere Sándor* római katolikus kanonok, valamint *Manninger Jenő*, a megyei közgyűlés elnöke.

Antalics Vilmos presbiter saját versével, *Deme Dávid* lelkész és felesége pedig énekkel köszöntötte a gyülekezetet. *Kovács László* így fogalmazott: „A templom megújult, de Isten végezze el bennünk és rajtunk is az ő renováló munkáját.”

■ ADÁMI MÁRIA

A SZERZŐ FELVÉTELE

Huszonöt éves a móri imaház

► Bensőséges istentiszteleten emlékezett meg a Pustavámhoz tartozó móri leánygyülekezet arról, hogy huszonöt éve vette használatba imaházát. A november 20-án, vasárnap délelőtt tartott alkalmon *Szaroka István* esperes, *Kapi Zoltán* helyi lelkész, valamint *Szemerei János* püspök szolgált.

„Sok népem van ebben a városban” – hangzott az igehirdetés vezérgondolata ApCsel 18,9–10 alapján. *Szemerei János* kiemelte: Isten nem statisztikai adatok alapján teszi ezt a megállapítást. Arra bátorít, hogy ez-

zel a bizonyossággal mondjuk a jó hírt, végezzük szolgálatunkat. „Amit ünnepelhetünk, az az Isten elkötelezettsége az emberek felé. Ez az, amit felismertek eleink, és amibe beállhatunk mi is. Az Úristennek fontos a

közösség, az egyes ember” – fogalmazott.

Az ünnepi közgyűlésen az egybegyűltek meghallgathatták Mór és az ott élő evangélikusság történetét. Az előadó, *dr. Jáni János* megemlékezett többek között *Puskás János* lelkészről, aki 1986-ban megszervezte a leánygyülekezetet. „Büszkék lehetünk, hogy ilyen, lélekben összetartó közösség van városunkban” – mondta köszöntőjében *Fenyves Péter* polgármester.

■ – ADÁMI –

FOTO: ADÁMI MÁRIA

Odafordulva Istenhez

Kerületvezetői látogatás Szentesen és Nagymágocson

► A Déli Evangélikus Egyházkerület vezetői, **Gáncs Péter** püspök és **Radosné Lengyel Anna** felügyelő november 20-án látogattak tettek a Szentesi Evangélikus Egyházközségben.

A délelőtt kilenc órakor kezdődő istentiszteleten *Gáncs Péter* a vasárnap igéje – Mal 3,22–24 – alapján arról szólt a gyülekezetnek, hogy *Malakiás Ószövetséget* záró igéi után nem ért véget a Szentírás, hiszen Isten ígérete beteljesült, megszületett a Megváltó, és elhozta az új szövetséget. Isten szeretete Jézusban fordult a világ, és fordul ma is ember, egyház, gyülekezet felé. Ez a felénk forduló szeretet hoz, hozhat életünkben is fordulatot, így a szentesi gyülekezet életében is. „Ezért is jöttünk – mondta a püspök –, hogy támogassuk a lelkészt, a gyülekezetet, hogy valóban odafordulva Isten felé megvalósíthatassák terveiket a hitoktatásban, gyermekmunkában, gyülekezetépítésben.”

Ezekről a tervekről esett szó az istentisztelet – melyen részt vett a város polgármestere, *Szirk Imre* is – utáni munkaebéden az egyházkerület, illetve a gyülekezet vezetői, *Veres-Ravai Réka* lelkész, *dr. Gombos Andrásné* felügyelő, valamint a jelenlévő gyülekezeti tagok között.

A nap programja a nagymágocsi leánygyülekezet templomában foly-

tatódott. A püspök itt is a fordulat lehetőségéről beszélt, rámutatva az oltárképre, mely Jézust valódi alföldi tájban ábrázolja (*felső képünkön*): „Jól gondolta a kép ismeretlen festő-

je: az Úr ott van mindig és mindenütt a világban, ahol és amikor csak szerető segítségére, netán életfordulatra van szükség” – mondta.

Az egyházkerület vezetői találkoztak a nagyközség polgármesterével is. *Atkári Krisztián* bemutatta a települést, majd *Gáncs Péter* és *Radosné Lengyel Anna* az ő kalauzolásával tekintette meg a Károlyi-kastélyban működő szociális otthont.

■ WISZKIDENSZKY ANDRÁS

A SZERZŐ FELVÉTELE

Szakszervezeti vezető az elnök-püspöknél

Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke november 17-én hivatalában fogadta *Palkovics Imrét*, a Munkástanácsok Országos Szövetségének elnökét, aki tájékoztatást adott az új munka törvénykönyvének tervezetéről.

Palkovics Imre véleménye szerint az új munka törvénykönyve a jelenleginél is nehezebb helyzetbe hozza a magyarországi munkavállalókat, és korlátozza a szakszervezetek érdekképviseleti tevékenységét. Ez annak ellenére fennáll, hogy az utóbbi hetek szakmai egyeztetései során sikerült több ponton módosítani a tervezetet a munkavállalók érdekeinek megfelelően.

Gáncs Péter kiemelte a tisztességes foglalkoztatás alapvető szabályainak és a munkavállalók szociális érdekeinek védelmét. Hangsúlyozta,

hogy az egyház számára is fontos érték és egyben feladat a korlátozott érdekérvényesítő képességgel bíró munkavállalók iránti szolidaritás. Továbbá szükségesnek tartotta, hogy a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsban – melynek munkájában az egyházak is részt vesznek – bizottsági szinten folytatódjon az érdemi és szakmai egyeztetés a munkavállalói és a munkaadói oldal között.

Mindkét tárgyaló fél fontosnak tartotta a sokszor kiszolgáltatott helyzetben lévő munkavállalók védelmét a nehéz gazdasági körülmények között is.

A megbeszélésen részt vett *dr. Joób Máté* lelkész, aki a Magyarországi Evangélikus Egyházat képviseli a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsban.

► EvÉlet-infó

Budapesten ülésezett az LVSZ vezetői testülete

► Folytatás az 1. oldalról

A szerdai nyitóalkalmon Younan elnök hirdette Isten ígését Ef 1,15–23 alapján. A Deák téri templomban elhangzott prédikációjában a gyülekezet szívére helyezte azt a reménységet, amelyről Pál apostol a kiválasztott textusban is szól.

Az 1984-es budapesti LVSZ-nagygyűlésre utalt, amikor azt mondta: „A világ mai helyzete nem tér el jelentősen az 1984-estől. Sok

Munib A. Younan ajándéka a vendéglátó egyháznak

egyház szenved üldöztetést. A recesszió éles kardja ott van már a világgazdaság torkán, az egész világ elpusztításával fenyegetve. A szélsőségek egész országok felett uralkodnak. De mi választhat el minket Krisztus szeretetétől? Hiszek abban, hogy eljön a béke, ha meg-

maradunk az élő Jézus Krisztusba vetett reménységben.

Jeruzsálemből érkezve úgy tűnhet, mintha nem lenne előttünk jövő. De hisszük, hogy az 1967-es határok által megosztott Jeruzsálem számára is van megoldás, hogy van igazságon alapuló béke és megbocsátáson alapuló megbékélés! – hangsúlyozta a szentföldi evangélikus püspök.

A további reggeli és esti áhítatokat magyar lelkészek tartották. Bakay Péter, egyházunk cigánymissziói referense cigány festők képeivel és énekek segítségével hozta közelebb azt a kulturális közeget, amelyben az ige üzenetét kívánják terjeszteni a misszióban részt vevők. Különleges pillanat volt, amikor Bogdán József, az Önkéntes Diakóniai Év Programiroda elnevezésű fővárosi intézmény munkatársa körbeadta az édesanyja által sült cigány kenyeret, a *punyát*, hogy mindenki törhessen belőle. Jól szimbolizálta ez a Krisztusban megkötött új szövetséget és az egységet.

Pángyánszky Ágnes pilisi lelkész-nő 1990-től vett részt az LVSZ Tanácsának munkájában mint tanácsstag, majd tanácsadó, ezért péntek reggeli áhítata elején régi ismerősként köszönthette a vezetői testület több tagját. Jel 21,1–5 alapján tartott meditációja bátorította a jelenlévőket arra, hogy minden szolgálatukban és terükben bízzák magukat az ígéreteihez hű Úrra, aki egy reményteli jövő felé vezet bennünket, és a nehéz-

ségekkel szemben is az új teremtés reménységét adja az ember szívébe. A Deák téri gimnáziumban tanuló pilisi diákok énekszolgálatát még személyesebbé és bensőségesse tette az alkalmat.

A tanácskozás záró lelki alkalma csütörtök este a fasori evangélikus templomban zajlott. Fabiny Tamás püspök Ef 4,22–24 alapján tartott prédikációjában hangsúlyosan szerepelt két görög szó, a *neosz* és a *kainosz*. Mindkettő „újat” jelent, de Is-

ten követőinek az utóbbira kell figyelniük, mivel a kainosz az előzmény nélküli újra utal. „Az »új szövetség« szavára ez a szó használatos: *kainé diathéké*. Isten újat, radikálisan újat cselekszik” – utalt az igehirdető az *Újszövetség* eredeti nyelvére.

A zárórendezvényt több nagykövet és egyházi vezető is megtisztelte jelenlétével. Közönlött az egybegyűlteket – többek között – *Ternyák Csaba* egri érsek és *Ódor Balázs*, a Református Egyházak Világközössé-

ge európai bizottságának alelnöke, a Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatalának külügyi irodavezetője.

A tanácskozás végeztével a fasori gimnázium dísztermében tartott fogadáson egyházunk részéről *Próhla Gergely* országos felügyelő, a kormány nevében pedig *Réthelyi Miklós* nemzetierőforrás-miniszter üdvözölte a Budapesten tanácskozó evangélikus vezetői testületet.

■ BODA ZSUZSA

Az LVSZ vezetői testületének tagjai körbeadják a punyát

„Érezhető a spiritualitás iránti éhség”

Beszélgetés Susan Johnson kanadai püspök-elnökkel

► A Kanadai Evangélikus Egyház püspök-elnöke, egyben a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) észak-amerikai régiójának alelnöke, Susan Johnson a szervezet novemberi testületi ülései előtt néhány napot Pilisen, a lelkészlakásunkban töltött. Ismeretségünk és barátságunk jó néhány éves múltat tekint vissza, korábbi LVSZ-tanácsüléseken, konferenciákon kezdődött. Susan megígérte, hogy ha egyszer Budapesten lesz LVSZ-tanácskozás, rászán néhány napot arra, hogy meglátogasson bennünket Pilisen, és hogy Budapestet is jobban megismerje. Így számomra is öröm volt, hogy a vezető grémium hazánkat választotta a 2011-es őszi ülés helyszínéül.

Susan korábbi ígéretéhez híven három nappal a megbeszélések kezdete előtt érkezett. A november 10-ei délutáni naplementét még megnéztük a turistajelzést követve is megközelíthető pilisi ikerfenyő mellől, majd pénteken egész napos budapesti városnézés várt ránk, este pedig orgonakoncert. Szombaton egy nap alatt tettünk magyarországi „körutazást”: a szentendrei skanzen Márton-napi fesztiválján sétálva egész komoly rálátást kaptunk hazánk vidékeire és népszokásaira.

A vasárnapi pilisi istentisztelet meglepetéssel szolgált a gyülekezet számára. Az igehirdetésben Susan egy ponton gospeleket szólaltatott meg annak illusztrálására, hogy az Istennel való kapcsolatunkat milyen sokféle módon lehet megélni és kifejezni.

Arról, hogy kanadai evangélikus

Susan Johnson

püspökként, illetve LVSZ-alelnökként milyen kérdések foglalkoztatják, a vasárnapi ebéd után – még a hivatalos programok és ülések előtt – faggattam ki őt. Természetesen szó esett első magyarországi benyomásairól is.

– Az elkövetkező héten két tanácskozáson is részt veszel Budapesten. Mit gondolsz, milyen új kérdésekről lesz szó ezeken?

– Az első valójában egy bizottsági alakuló üléssel egybekötött kétnapos értekezlet lesz. A reformáció kezdetének 2017-ben esedékes ötszázadik évfordulóját ünneplő eseménysorozat előkészítésének apropóján létrehozuk az LVSZ reformációi emlékbizottságát. Szeretnénk minél inkább ökumenikus körben ünnepelni ezt a jeles évfordulót, hogy mindannyian meg tudjuk mutatni a többieknek, különböző felekezetekhez tartozóként milyen ajándékokat kaptunk, és milyen kérdésekre keresünk választ.

– Vajon mennyire érdeklődnek más egyházak a mi ünnepünk iránt?

– Miről lesz szó a másik tanácskozáson?

– Az LVSZ tanácsa a legutóbbi, júniusi ülésen új stratégiai tervet fogadott el. A budapesti ülés alkalmával azt kell majd átgondolnunk, hogy a Communio Központ munkájában hogyan váltsuk valóra ezeket a terveket, illetve ez milyen változásokat fog jelenteni a struktúrát illetően. Jó nagy feladat lesz...

– Érdekes kifejezést használtál: Communio Központ. Mit jelent ez?

– Ez a világszövetség genfi központjának, amelyet eddig főleg titkárságnak nevezünk, az új neve. Az új elnevezés arra utal, hogy az LVSZ leginkább úgy definiálja magát, mint egyházak közössége. Ezért nevezik most így a genfi központot.

– Nagy élményt jelentett a pilisiek számára, hogy ma te prédikáltál az istentiszteleten. Te hogyan élted meg?

– Nagyon örültem annak, hogy ilyen sok fiatal vett részt az alkalmon,

örömteli volt együtt megélni a közösséget.

– Megfogott a prédikációdban egy kifejezés: lelki megújulás. Nagyon érdekelne, hogy a Kanadai Evangélikus Egyház életében ez mit jelent.

– Nos, a lelki megújulásra úgy tekintünk, mint Istentől jövő hívásra, hogy térjünk vissza hozzá. Szomorú látni, hogy sokszor milyen különbség van a szavaink, a hirdetett elveink és a tetteink között...

Nagyon fontosnak tartom, hogy a hitről újra minél több mindent elmondjunk, megtanítsunk az embereknek. Sok lényeges lelki gyakorlatról, mint például az imádságról vagy a Biblia olvasásáról, elfeledkeztünk. Mindemellett érezhető az emberekben a spiritualitás utáni éhség, csak sokszor nem tudják megfogalmazni, mire is vágyanak. Ebben az egyre „digitálisabb” világban nehéz bensőséges kapcsolatokat építeni, gyengülnek a közösségek. Pedig rá kellene jönnünk, hogy egy sms vagy egy Facebookon küldött üzenet nem olyan értékű, mint egy személyes találkozás. A közösségi és gyülekezeti életbe energiát és időt kell fektetni.

– Először jársz hazánkban. Milyen volt Magyarországra érkezni, és mik az első benyomásaid Budapestről?

– Örülök, hogy nemcsak a repülőteret és egy hotelt láthattam, hanem ide, vidékre is eljutottam, ugyanakkor a fővárosban is felkereshettem a legfontosabb látnivalókat. Budapest természetesen gyönyörű városnak látom. Lenyűgözött a sok történelmi emlék, mert az én hazám, Kanada viszonylag új ország. Jó volt itt a történelemhez közel kerülni...

Nagyon örülök annak, hogy sikerült Magyarországra eljutnom, a barátságunkat „felfrissítenem”, és várom az előttem álló két megbeszélést is.

■ PÁNGYÁNSZKY ÁGNES lelkész

Sajtótájékoztató a Deák téri gimnázium dísztermében

a többi protestáns felekezettel is. Jó lesz együtt visszatekinteni az elmúlt ötszáz évre, annak minden nehézségével és eredményével együtt.

és énekeltek is. A liturgia és a milió ismerős volt számomra, mi is hasonlóképpen tartjuk istentiszteleteinket. A nyelvi különbségek ellenére is

„Ha valaki lutheránus, akkor ökumenikus is...”

Interjú Martin Junge lelkésszel, a Lutheránus Világszövetség főtitkárával

► **A Lutheránus Világszövetség (LVSZ) 2010 nyarán Stuttgartban, a világszervezet 11. nagygyűlésén választotta főtitkárrá a chilei evangélikus lelkésszel. Visszahallgatva a megválasztása utáni köszönő szavait, a főtitkár már akkor elmondta, hogy maximálisan hisz abban: a világ lutheránusai ökumenikus szellemben gondolkodnak. Akkori megszólalása egybecseng az alábbi interjúmban mondottakkal: Martin Junge tevékenységével az egyházak egységéért kíván küzdeni az ökumenéjében.**

A főtitkár több mint egy évtizede az LVSZ misszió és fejlesztés részlegén dolgozik a latin-amerikai és karibi térség területi referensként. A chilei katonai diktatúra alatt nőtt fel, és tudja, mit jelent elveszíteni a szabadságot. Mint mondta, megtanulta fontosnak tartani az olyan értékeket, mint például az igazságosság, az emberi méltóság, az erőszakmentesség, a tolerancia és természetesen a szabadság – amelyeket azonban mind politikai, mind szociális téren világszerte napról napra semmibe vesznek.

Junge az LVSZ vezetői testületének november 16–18. közötti ülésén vett részt Budapesten, de a két nappal korábban tartott, szintén LVSZ-es bizottsági ülésen is jelen volt már. A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára, 2017-re készülő reformá-

latban. Nagyon hálás vagyok ezért az első évért, a sok élményért, amelyet átéltem, megtapasztaltam az LVSZ tagegyházaiban.

– *Odahaza, Chilében Ön a létszámát tekintve a miénkhez hasonló, „kisebbségi” evangélikus egyház vezetője. Véleménye szerint milyen előnyökkel, illetve hátrányokkal jár, ha kisebbségként kell élnie egy evangélikus egyháznak?*

– Nagyon sok egyház kisebbségi az LVSZ-en belül. Egykor sok „nagy egyházunk” volt, de ma már ezek nem természetesen, maguktól értődően vannak jelen. Ennek ellenére – ahogyan korábban is említettem – határozottan meg vagyok győződve arról, hogy nincsen „kicsi” vagy „nagy” egyház – mindegyik tud adni valamit, és kaphat is a többiekől.

A lehetőségeket tekintve természetesen vannak különbségek többségi és kisebbségi egyházak között. Utóbiának sokkal nehezebb előteremniük azokat az emberi, anyagi vagy akár teológiai forrásokat, amelye-

ket az LVSZ tagegyházaival közösen el szeretnénk érni a következő hat évben. Ezen állásfoglalás szerint az LVSZ olyan egyházak közössége, amelyek vallják, hogy Krisztus által megváltottak és megszabadítottak, s együtt élve és szolgálva munkálkodnak az igazságos, becsületes, kiengeztelt világért. Ez a legfontosabb feladatunk – megfelelni ezeknek a várakozásoknak, amelyeket ebben a stratégiában együttesen kifejeztünk.

Emellett vannak sajátos feladatok is. Kiemelem a mindannyiunk számára ismert, súlyos problémát jelentő gazdasági és pénzügyi válságot, amiben a világ él. Az egyháznak van

ther Márton 1517-es tételeivel elindított, és ami világméretű mozgalommá vált?

– Sok lényeges üzenete van a reformációnak, s ezeket újra és újra el kell mondani. A leglényegesebb az abban való szilárd hitünk, hogy Isten kegyelméből élünk, nem a cselekedeteink által van üdvösségünk, nem a cselekedeteink által vagyunk, akik vagyunk – hanem Jézus Krisztusért ingyen, kegyelméből, hit által. Ez a reformáció legerőteljesebb üzenete a mai világ számára.

A szabadság mint üzenet szintén rendkívüli fontossággal bír a lutheri reformációban, annak tagegyházaiban. A szabadság, amely nem individuális, autonóm, önző szabadság, hanem szabadság az egymás iránti szolgálatra, a másik emberrel való törődésre. Ma annyian félreértik, félremagyarázzák a szabadság fogalmát! Úgy értelmezik: a szabadság azt jelenti, hogy azt teszek, amit csak akarok – nos, akkor ez különösen erőteljes és fontos, újra és újra elismertendő üzenet.

A harmadik izgalmas üzenete a reformációnak az, ahogyan Luther Márton – rendkívüli tehetségével – az egyszerre igaz és bűnös (*simul justus et peccator*) emberről beszélt. Luther képes volt dialektikus fogalmakban gondolkodni és beszélni. Ahogyan például arról szólt, Isten hogyan cselekszik a világban, egyszerre használva a *spirituális* (egyházi) és a *világi birodalom* (kormányzat) kifejezéseket. Ezek szintén nagyon fontos és időszerű gondolatok a mai világban.

– *Térjünk vissza az Ön napi feladataihoz. Mit tekint elsődlegesnek főtitkári munkájában?*

– Azt gondolom, az említett stratégia pontjaival megegyezően a prioritások. Ezek közé tartozik továbbá a készülődés 2017-re, mindezt ökumenikus nyitottsággal. Az LVSZ számára – így az én számomra is – fő feladat az ökumenikus kapcsola-

– *Végezetül: mit tudott egyházunkról, amikor Budapestre érkezett?*

– Bár én magam nem voltam itt az 1984-es budapesti nagygyűlésen, tudom, hogy az LVSZ-ből igen sokan gondolnak vissza szívesen az Önök fővárosában töltött időre.

Bár sokan más generációkhoz tartozunk, mégis mindannyiunkat – még akik nem találkozhattunk is vele személyesen – a mai napig mélyen megérint *Ordass Lajos* püspök 1945–48-as és 1956–58-as kiállása, tanúságtétele. Általa és a nagygyűlés tanúsága által megismertük, milyen értékes egy egyház biznyságtétele az olyan rendkívül nehéz körülmények között, amilyenek évtizedekig a keretét adták a magyar evangélikus egyház életének és szolgálatának.

Az Önök egyházával személyes kapcsolatba elsőként *Harmati Béla* püspök úr révén kerültem. Személyében szintén az elhívott egyházszolgálat példáját ismertem meg, nemcsak helyi, hanem globális szinten is. Az LVSZ-ben akár hányszor Magyarországra terelődik a szó, megemlítjük a budapesti nagygyűlésen hozott fontos döntéseket, mindenekelőtt a tagegyházak oltár- és szószékközösségét, melyet itt fogadtak el a tárgyaló felek.

Egy korábbi, fájdalmas diszkrimináció ellen is ekkor hoztunk döntést, leszögezve, hogy semmiféle faji megkülönböztetésnek nincs helye az oltár előtt, az Isten színe előtt álló közösségben.

Végül megemlíteném a nők ordinációjára vonatkozó állásfoglalást. Igaz, a tagegyházak között még mindig különbségek vannak e téren, de szándékunkban áll folytatni a munkát a férfiak és a nők szolgálati egyenlőségét, továbbá a vezetésben való részvételét illetően.

Nem utolsósorban pedig nagyon hálásak vagyunk a kelet-közép-európai régiós alelnöknek, az Önök püspökének, *Fabiny Tamásnak* a szolgálatáért. A mai magyar evangélikus egyház romamissziója is külön elis-

Martin Junge

FOTO: KISS TAMÁS

FOTO: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

A főtitkár chilei asszonyok által töltényhüvelyekből készített keresztekkel ajándékozott a csütörtök esti fogadás résztvevőinek

ciói emlékbizottság alakuló ülésére november 14–15-én került sor az Északi Egyházkerület püspöki hivatalában. Itt ültünk le beszélgetni az egyik szünetben.

– *Főtitkár úr, hogyan foglalná össze az elmúlt több mint egy évet, milyen feladatokkal jár új tisztsége, és milyen tapasztalatokat szerzett?*

– Sok szempontból nagyon érdekes, izgalmas év volt. Megismernedni például az LVSZ száznegyvenöt tagegyházának az életével önmagában is hatalmas feladat és kihívás. Megismerni ezeknek az – egyes helyeken kicsi, másutt nagy – egyházaknak az erősségeit és örömeit. Szintén bennem él az izgalom a reformáció megindulásának jubileumára, 2017-re történő előkészületekkel kapcsol-

ket Jézus Krisztus evangéliumának a hirdetésére kell fordítaniuk. Másrésztől azonban ezek a kisebbségi egyházak megtanulták, hogyan kell mindennap kifejezni reménységüket, és képesek adni, erőteljesen biznyságot tenni – ez nagyszerű dolog. A keresztiséget is úgy éljük meg, hogy ezáltal meghívják az embereket, legyenek ők is részesei Isten országának, a keresztiség által legyenek tagjává a közösségnek.

– *Főtitkár úr, nézete szerint melyek az LVSZ előtt álló, különösen fontos kihívások – a reformáció jubileumára való készülődés mellett – ebben az évtizedben?*

– Sokféle komoly feladattal néz szembe a világszövetség ezen időszakban, legtöbbjüket összefoglaltuk a 2011 tavaszán elfogadott LVSZ-stratégiában. (A mintegy negyvenol-

Richly Zsolt rajzfilmrendező az LVSZ reformációi emlékbizottságának alakuló ülésén bemutatta a Luther Márton életét feldolgozó rajzfilmsorozat néhány kockáját

mondanivalója, és képes tenni azért, hogy enyhítse ezt a krízist az emberiség globális családjában.

– *Mit említené a reformáció aktuális üzeneteként az ötszázadik évforduló felé közeledve? Mit mond ma a modern európai társadalmaknak és az egész világnak mindaz, amit Lu-*

tok ápolása, fejlesztése, hiszen ezek olyan értékeket jelentenek, melyeket meg kell őrizni. Nem kevésbé fontos az sem, hogy az LVSZ tagegyházai miként hirdetik az evangéliumot, az Ige szavával csakúgy, mint a cselekvő szeretet, a diakónia által.

merést szerzett az LVSZ-ben, annak fényében, hogy az evangélikusok maguk is kisebbségben vannak a katolikus többségű országban, mégis elszántak és komoly erőfeszítéseket tesznek a roma kisebbség integrációjára érdekében.

■ KÓHÁTI DOROTTYA

FOTO: BODA ZSUZSA

Korálünnep és reformáció

► **A reformáció egyik nagy eredménye az volt, hogy a gyülekezeti éneket – más néven korált – az istentisztelet szerves részévé tette. Egyházunk reformációi emlékbizottsága ezért azt a célt tűzte ki, hogy 2017-ig, a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójáig minden évben szervezzünk egy korálünnepet. A rendezvény lényege, hogy minél többen értékes zenét énekeljenek.**

Az idei alkalomra november 18-án, pénteken került sor a kelenföldi evangélikus templomban. A házigazda *Bence Gábor*, a helyi gyülekezet zenei vezetője volt, aki az emlékbizottság tagjaként a korálünnep megszervezését javasolta.

Egy népszerű történeten, *Muzsikusz Péter kalandjain* keresztül világította meg, mi is volt a szándéka ezzel a kezdeménnyel. A mesében Péter hangverseny vesz részt, és annyira fellelkesül, hogy ő is elkezd énekelni, de a szülei csendre intik. A korálünnepnek viszont éppen az a lényege, hogy itt senki nincs némaságra kárhoztatva: a művek előadásába bárki bekapcsolódhat, aki erre kedvet érez.

Ezen az estén öt énekünk került sorra változatos formákban. A zölkénőmentes lebonyolítást az segítette elő, hogy a kijelölt kórusok előre felkészültek a nagyobb szabású művek előadására, így támogatva az összegyűlt közösség éneklését.

A *Jer, dicsérijük Istent* (EÉ 40) – a kétszázadik születési évforduló okán – *Liszt Ferenc* verziójában (*Nun*

kórusa) és a *Stella* énekegyüttes adta elő, vezényelt *Abaffy Nóra*. A közösség a korálversszakok éneklésében vehetett részt.

Az *Áldó hatalmak oltalmába rejtve* (EÉ 355), *Dietrich Bonhoeffer* költeménye a záróimádság és a *Mi-tyánk* előjátékával és orgonakísérettel, a páros versszakoknál *Bence Gábor* kétszólamú feldolgozásában.

A *Mi Atyánk, ki vagy mennyekben* (EÉ 72) első és utolsó versszaka fogta közre a záróimádság és a *Mi-tyánk* elmondását. *F. W. Zachow* előjátékát és az első strófát *Ecsedi Zsuzsa* orgonálta; a kilencedik versszakot *A. Gumpelzhaimer* kánonfeldolgozásában a ProFiK néhány tagja szólaltatta meg.

A *Nagy hálát adjunk az Atyaistennek* (EÉ 48) a gyülekezeti énekek idei ünnepének méltó befejezésévé vált. *Gárdonyi Zolt* orgonakíséretes korálmotettáját *Pál Diana* és a kelenföldi egyházközség énekkara adta elő, *Bence Gábor* vezénylettel.

A korálünnep hátterét a főtí kántorképző zenei intézetének munkatársai biztosították. A szervezésről *Ecsedi Zsuzsa*, a kották sokszorosításáról *Pócs Miklós* gondoskodott.

Az este lelkesítő szolgálatát *Véghe-lyi Antal*, a reformáció emlékbizottság tagja végezte. A bevezető ige (Zof 3,16–17), az imádságok, az evangélium (Mt 24,15–27) és az igehirdetés (Jel 21,5–8 alapján) mind a végső dolgokra, Isten újjáteremtésére vonatkozó ígéretére irányították a figyelmet.

A kelenföldi gyülekezet a helyszín biztosításával és a vendéglátással se-

FOTO: SZÉPESFALVY ÁKOS

danket alle Gott) hangzott fel: orgonált és a budavári *Schütz* kórust vezényelte *Bán István*.

Az örök élet vasárnapja közelségében rendezett korálünnep súlypontja a *Jézus, boldogságom* (EÉ 357) megszólaltatása volt. *J. S. Bach* nagyszabású *Jesu, meine Freude* motettájában (BWV 227) a hat korálstrófa életről és halálról szóló tételeket fog közre (Róm 8,1–2.9–11). A művet a ProFiK (Protestáns Fiatalok Kamara-

gította elő, hogy ez az este sokak számára maradandó élménnyé váljék.

Az összegyűlt közösség azzal a reménységgel búcsúzott, hogy az elkövetkező években változatos helyszíneken, egyre több gyülekezeti és kórustagot megmozdítva kerülhet sor a korálünnepre: értékes énekkincsünk és zeneirodalmunk gondos ápolására, az együtt éneklés örömeinek újrafelfedezésére.

■ – CANTICUM –

Csend és figyelem

Beszélgés Vasadi Péter költővel Pilinszky Jánosról

► **Rákospalota. Szelíd falusi csendesség mindenütt, ősz-arany lombok. A Magyar utcába megyek, nyolc ház csupán. Csengetek a kapun. „Bújj be! Nyitva van!” – kiált ki valaki. És tényleg, a költő nem zárkózik be, szeretettel várja a vendégeket, hogy beszélgesen az élet dolgairól. Vasadi Péter szobájában rend van, polcon a legfontosabb könyvek, képek és fotók a falon, a keskeny asztalon toll és ceruzator és javításra váró kéziratok. Arcunkat fény járja át, csak a rám figyelő szemüveges pupillápar sötétlik, a távoli emlékekben kutató éber szembogar.**

Pilinszky János kilencvenestendős lenne az idén, és harminc éve hunyt el. Először a váratlan halálról kérdeztem a költőt a délelőtti csendben.

– Nekem nem halt meg *Pilinszky*. Gyakran gondolkodom rá, és azt is mondom, itt van velem. Annyira mély benyomást tudott gyakorolni az emberre, hogy szinte „belém nőtt”, mint egy szürrealista rajzon. Természetesen nem védekeztem ez ellen, inkább örvendeztem neki.

Egyyszer nagyon nehéz helyzetben voltam, akkor már régóta ismertem őt. Felhívtam telefonon, hogy szeretnék vele beszélni. „Lehet, lehet, lehet” – felelte az ő furcsa, vékony hangján. „Ma?” „Akár ma.” Emlentem hozzá. Ahogyan hallgatott összeszűkülött szemmel, az lenyűgözött. Tudtam, közben azt is vizsgálja, hogy mennyire súlyos a baj. Közben dohányzott persze, fújta a sűrű füstöt.

– *Hasznos volt a találkozás?*

– „Mit vársz tőlem?” – kérdezte, mikor befejeztem. „Az, hogy meghallgatsz.” „Amit föl tudok ajánlani, az az, hogy amikor kell, gyere” – felelte a végén. És hosszú csend következett. Mondott egy feledhetetlen mondatot: „Minél inkább érzed a bajt, annál inkább fordítsd magad ellen!” Ez nagy szó. Ebben minden benne van. *Pilinszky* nem prédikált az aláztosságról, arról, hogy hagyj abba, ezt ne csináld. „...fordítsd magad ellen.” Mérlegelés ez: minek vagy oka? Ha ezt teszed, akkor a baj csöndre tanít.

– *Mi táplálta Pilinszky költészetét?*

– Költeményei ezekben a mélyrétegekben gyökereztek. Ő nem hivalkodott külső, a versre ráaggatott díszekkel, hanem a saját gyümölcsét teremtte. Az, hogy költészete mi, mennyi, mérhetetlen. Fontos lehet mindenkinek, amikor belőle merít valamit, de attól tartok, hogy az egész elvész. Én meg éppen az egészet kaptam meg.

Persze előveszem a verseit, olvasom, és visszaemlékezem. Látom a mozdulatait az asztalnál, ahogy olvast egy verset, és fölnevet. Ezek ajándék pillanatok voltak.

„Mert elhagynak akkor mindenek.” Ez a sor olyan, mint amikor egy meteor lezuhan, vagy egy angyal elsuhan a fejed fölött. Nem lehet közben megmukkanni. Apokrif! *Pilinszky* apokrif marad. És az is, amit csinált.

– *Félt ő a zarnoki korban?*

– Nem. A prér, amelyről sokszor beszélt, nem olyan volt, mint amelybe én kerültem: nem rendőrségi behívások, politikai végzések jelentették a szorítást, hanem *létprésben* élt. Megérezte, hogy kicsoda ő. Látta, hogy kell is, meg nem is, érték is, meg nem is, jó, hogy van, meg nem is jó. „Igen, igen, igen” – így re-

– *A hitét hogyan élte meg?*

– A legmélyebb létárama volt keresztény hite. Főleg Jézus Krisztus szeretete. Ehhez az kellett, hogy zseniálisan átlássa, mit tett Jézus. Bizonyos értelemben az ő Jézus iránti szeretete imádás volt. Csak nem állandó, hanem villámlásszerű. Egyszer mutatta: „Abban a biedermeier székben szoktam imádkozni.” Nekem elég volt, hogy elgondoljam, hogyan is tette.

A hite folyton öntisztítást végzett benne, akarta, nem akarta, lehányta róla a terheket. Ő is, én is nagyon szerettük Szent Jánosnál Jézus főpapi beszédét. Egy alkalommal bevallotta, hogy előző nap olvasta, és sírt... Mi az, hogy „ha megőriztek a szeretetekben, én is megőrizlek titeket az én szeretetemben”? Ezt egy férfi mondta férfiaknak. Mi a szeretet? És utána megint hosszú csönd következett. Az örökös prédikációs özönben sokkal

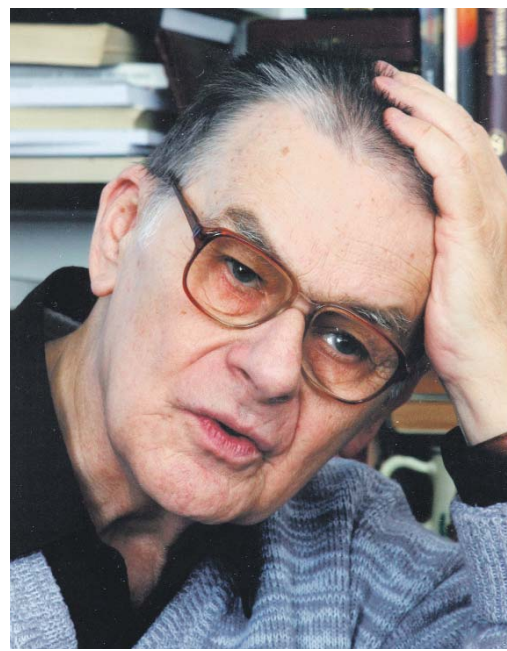

FOTO: KALIMAR BELA

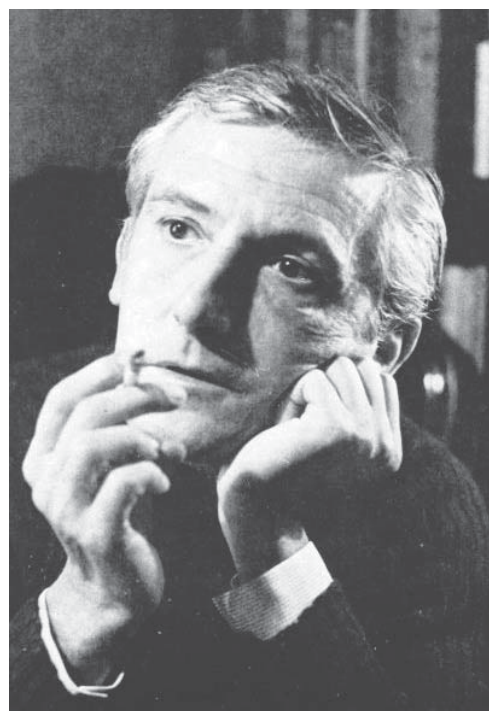
több csöndnek kellene lennie. Jézus szavaitól kóvályog az ember: „Én vagyok az élet...” Hát ebben egy életen át el lehet merülni...

– *Pilinszky és Ön együtt dolgoztak az Új Ember szerkesztőségében.*

– Mielőtt odamentem volna, már ismertem őt. Fölhívtam a szerkesztőséget, őt kerestem, hogy néhány versemet megmutassam neki. Elolvasta egyiket a másik után, nem szólt semmit, közben egyszer rám nézett, majd letette az asztal üveglapjára. Megkérdeztem tőle: „Ez költészet?” Azt felelte, halkán: „Az.” Tudtam, költővé avattattam...

– *Sokan „szerencsésnek” tartják, hogy fiatalon belesodródott a háborúba.*

– Egy ilyen zseniális elme nem ki-formálódik, hanem már ilyennek

jön a világra. A költő születik. A háború élményei megviselték. Magam is tudom, milyen ez. *Pilinszky* nem került olyan helyzetbe, hogy a fegyverét használnia kellett volna, passzívan szenvedte át a háború időszakát. Ezek a hatások nála később jelentkeztek.

PILINSZKY JÁNOS

Bár színem fekete

Végül mindig Isten útját követtem, bár színem fekete. Ezért, ha egyszer elfogadtatom, úgy leszek az üdvözültek sorában, mint leeresztett sötét zászló, becsavart lobogó, szótlánul és jelentés nélkül, és mindenneknél boldogabban.

– *Szétszította az életét...*

– Igen, de ezt köznapi feladatként végezte. Közben barátokhoz járkált, nagy fecsegések, még ivások is voltak. Irányított volt, de szabad ember. Emlékszem a híres londoni költőtalálkozóra, ahová a legnagyobbak mentek el. Van egy kép: másra sem figyel, mint egy mexikói költőre. Az az arc döbbenetes számomra! Figyelmének élessége félelmetes volt. Láttam, hogy lát. Az ilyen nagy formátumú látásnak is a hit a gyökere.

– *Pilinszky Jánosnak kettős évfordulója van az idén. Ha élne, most lenne kilencvenéves. Úgy látom, mostanra mindenkié lett.*

– Közkinccs lett a költészete, lassan terjed. *Pilinszky* hitének a költészet a megtestesülése. Ez a gyönyörű az egészben. Ott is hit van, ahol sincs hitről a versben. Küzdött vele, öröm és könny is volt a hite. Az igazi vallásosság sose „lóg ki” az emberből. „Jaj, most én nagyon buzgó vagyok, csak lássák” – nem ez az igazi hit. Erről egyrészt nagyon nehéz, másrészt nem is lehet számot adni. Az embernek a legtitkosabb mélysége ez...

– *Szétszította az életét...*

– Igen, de ezt köznapi feladatként végezte. Közben barátokhoz járkált, nagy fecsegések, még ivások is voltak. Irányított volt, de szabad ember. Emlékszem a híres londoni költőtalálkozóra, ahová a legnagyobbak mentek el. Van egy kép: másra sem figyel, mint egy mexikói költőre. Az az arc döbbenetes számomra! Figyelmének élessége félelmetes volt. Láttam, hogy lát. Az ilyen nagy formátumú látásnak is a hit a gyökere.

– *És vehetjük a prózáját is, akár melyik írását, benne a költő benső világa a legegyszerűbben és legtermészetesebben mutatkozik meg. Az a lenyűgöző, hogy a mű életként volt benne. Ezért keresik, ezért olvassák ma is. A nagyság valahogy mindig az istenitől megfogant emberség. Minden élet erre való, de az övé kiáltó módon. Amit teremtett, amit írt, nem múltó fényvel világol ma is.*

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

HIRDETÉS

Adventi könyvvásár

Szeretettel várnak minden érdeklődőt a szervezők és a résztvevő kiadók a december 2-án és 3-án, pénteken és szombaton megrendezendő *keresztény adventi könyvvásárra*, melynek helyszíne az előző évekhez hasonlóan a Lónyay Utcai Református Gimnázium és Kollégium (1092 Budapest, Kinizsi u. 1–7.).

Nyitva tartás: pénteken 14-től 20 óráig, szombaton 9-től 17 óráig. Idén ruhatár és büfé teszi kényelmesebbé a vásárlást.

Jöjjön el, látogassa meg a *Luther Kiadó* standját, és vásároljon 10–50% kedvezménnyel!

Kérje regisztrációs lapunkat, hogy Ön is a Luther Könyvklub tagja lehessen, és saját kiadványainkból állandóan 20%-os kedvezményben részesülhessen.

Adventi könyvvásár

▶ A Luther Kiadó adventi könyvvásárának keretében 2011. november 28. és december 23. között 10–50%-os kedvezménnyel árusítjuk kiadványainkat. A kedvezményeket igénybe vehetik kedves olvasóink *könyvesboltunkban* (Budapest VIII. kerület, Üllői út 24. – nyitva tartás: hétfőtől péntekig 9 és 18 óra, szombaton 9 és 13 óra között), *elektronikus könyvesboltunkban* (<http://bolt.lutheran.hu>), illetve *levélben, faxon és e-mailben elküldött megrendelés* esetén is (cím: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.; fax: 1/486-1229; e-mail: kiado@lutheran.hu). A kedvezmény a 2011. december 23-ig címünkre beérkezett megrendelésekre érvényes.

Újdonságok

Útmutató 2012

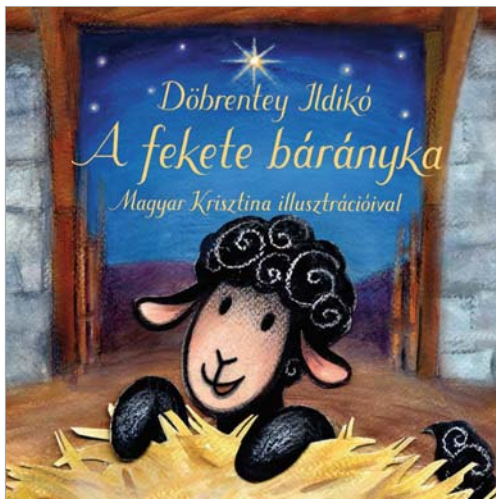
■ 152 oldal – olvasmányokkal 220 oldal,
119 × 163 mm, kartonált
370 Ft, illetve 570 Ft

Evangelikus naptár 2012

■ 256 oldal, 140 × 195 mm, kartonált
790 Ft

Döbrentey Ildikó:

A fekete báránka

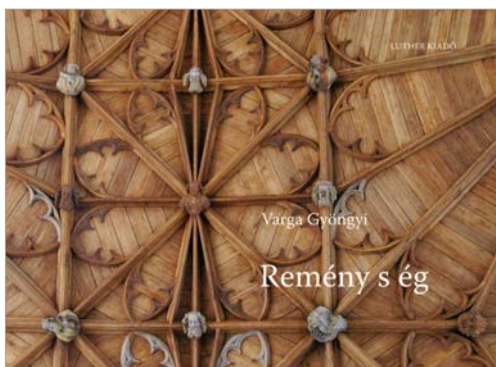

A betlehemi legelőn a kis fekete bárányt kiközösítik testvérei. Mert fekete. Szomorúan balag a kietlen pusztában, míg egy félig vak tehén mellett meghúzhatja magát az istállóban, ahova ő vezeti el a szállást kereső fiatal párt, akik gyermelet várnak...

Magyar Krisztina illusztrációival.

■ 16 oldal, 154 × 154 mm, keménytáblás
960 Ft helyett 864 Ft.

Varga Gyöngyi: **Remény s ég**

Áldásmondatok következnek egymás után, ha ezt a kis könyvet lapozgatjuk. Áldások keresőknek, Istenre várakozóknak, másokért küzdőknek és áldást továbbadóknak. Áldások szomorkodóknak és megbékélt lelkű embereknek. Biztató mondatok, amelyeket Isten talán belesimogat életünk barázdáiba, hogy szépségre, mélységre és békességre találjunk.

■ 176 oldal, 180 × 130 mm, keménytáblás
1790 Ft helyett 1611 Ft

Máté 118

A gyűjtemény 118 prédikációt tartalmaz, mindegyiket más és más lelkész írta, és mindegyik Máté evangéliumának egy-egy igeszakaszáról szól. A 118 lelkész a Magyarországi Evangelikus Egyház Északi Egyházkerületének területén végzi szolgálatát. Az igehirde-

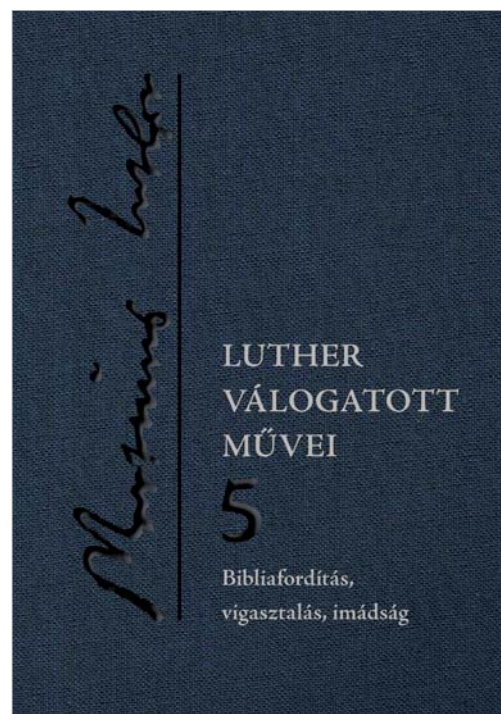

tések szinte mindegyike szóban elhangzott prédikáció, így nemcsak a lelkész, hanem az őt hallgató gyülekezet is itt van velünk...

■ 420 oldal, 235 × 160 mm, kartonált

Luther Válogatott Művei 5.

Bibliafordítás, vigasztalás, imádság

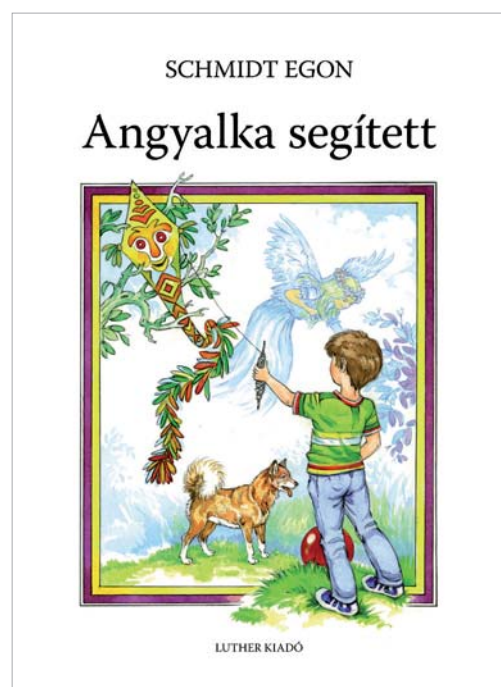
■ 736 oldal, 170 × 240 mm, vászonkötés
4990 Ft helyett 4491 Ft

Kiemelt ajánlatunk

Schmidt Egon:

Angyalka segített

Schmidt Egon Kossuth-díjas író bájos, óvodás- és kisiskoláskorú gyerekeknek szóló

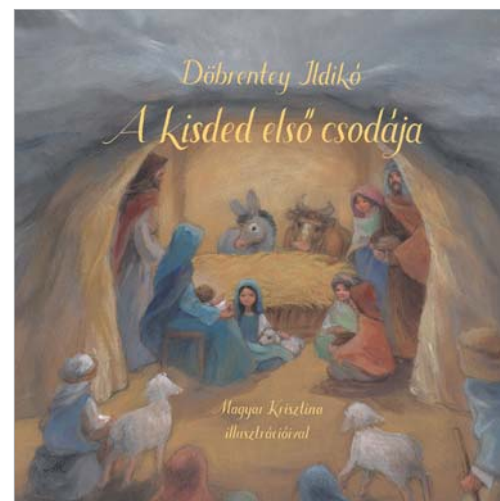

mese-könyve egy angyalka hat napját veszi sorra az emberek között. – S hogy miért kellett a földre jönnie? Elárulhatjuk, hogy büntetésül! De hogy mivel szolgált rá erre, és milyen kalandokba keveredett a halandók között, az maradjon titok – legalábbis a könyv elolvasásáig!

■ 44 oldal, 180 × 247 mm, keménytáblás
1490 Ft helyett 1341 Ft.

Döbrentey Ildikó:

A kiseded első csodája

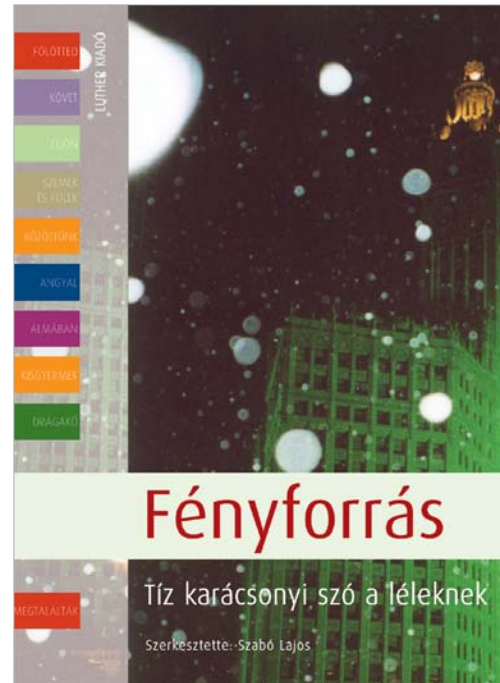
A Betlehemben játszó mese egy édesanyját elveszített kislány, kicsi Ráchel története, aki végül egy fényes csillagot követve találja meg a békességet és a gyógyulást. Döbrentey Ildikó közvetlen, kedves hangon, ugyanakkor felszabadító bátorsággal mesél a gyermekszív titkairól, és visz egyre közelebb bennünket is a béke helyéhez. Magyar Krisztina illusztrációival.

■ 16 oldal, 154 × 154 mm, keménytáblás
960 Ft helyett 864 Ft.

Szabó Lajos (szerk.):

Fényforrás

Tíz karácsonyi szó a léleknek

■ 64 oldal, 148 × 210 mm, irkafűzött
990 Ft helyett 891 Ft

Jer, örvendjünk, keresztyének

Luther írásából mindennapi áhítatra

■ 448 oldal, 140 × 200 mm, kartonált
1700 Ft helyett 1530 Ft

Varga Gyöngyi: **Áldáskönyv**

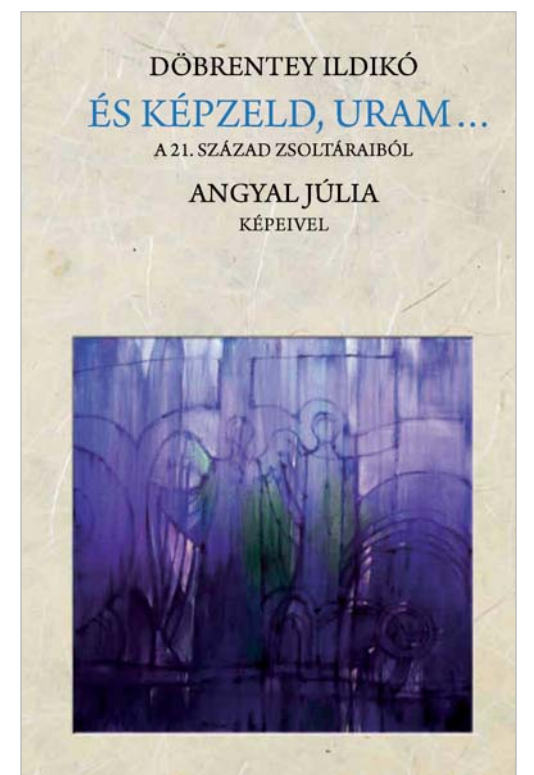
Ez az áldáskönyv az áldottakhoz szól, és egyben az áldás továbbadására hív. Arra az útra indít, amelyen közösen fedezhetjük föl a létezés gazdagságát, az érintések üzenetét és a háttartalan Szeretet erejét.

■ 196 oldal, 180 × 130 mm, keménytáblás
1790 Ft helyett 1611 Ft

Döbrentey Ildikó:

És képzeld, Uram...

A 21. század zsoltáráiból –
Angyal Júlia képeivel

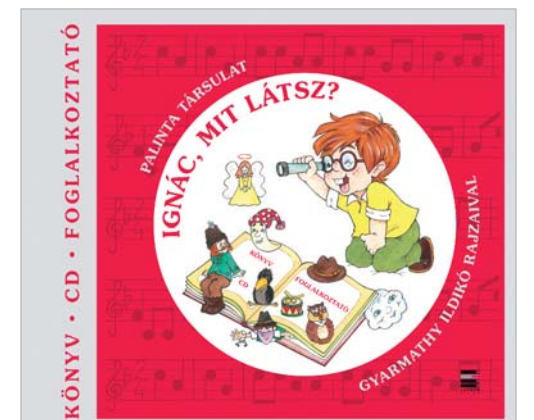

Döbrentey Ildikó templomban, egyszerű, de annál bölcsőbb és nagyobb szívé emberek között elmondott imádságai a szabad imának ezt a Miatyánkból, a zsoltárokból, az első keresztyén imákból forraszó kútját nyitják meg újra. Egyszerű, őszinte, igaz, szívből jövő és testvéri szívhez szóló szavak ezek. Megszólal bennük a születő élet fölötti csodálat és hála, az eltávozott barát iránti szeretet, a nemzetért érzett aggodalom, a falu harangjának hazahívó, köszöntő bongása. Egyszerű és tengeremély forrás ez...

■ 112 oldal, 135 × 205 mm, keménytáblás
980 Ft helyett 882 Ft

Ignác, mit látsz?

Könyv, CD, foglalkoztató

■ 54 oldal + mellékletek + CD
245 × 205 mm, keménytáblás
3900 Ft helyett 3510 Ft

Bibliák

Új fordítású Bibliák

1216 oldal, színes térképmellékletekkel, műbőr kötés
Közepes (sötétkék, zöld és bordó színben) 120 × 167 mm, 2500 Ft
Nagy – 140 × 198 mm, 2900 Ft
Biblia – Magyarázó jegyzetekkel – 1608 oldal, 165 × 235 mm, 5100 Ft
Görög–magyar Újszövetség – 1248 oldal, 115 × 163 mm, 4800 Ft

Károli-fordítású Bibliák

1200 oldal, műbőr kötés
Kicsi – 110 × 170 mm, 2500 Ft
Kis családi – 140 × 200 mm, 2900 Ft
Nagy családi – 170 × 250 mm, 3700 Ft

Deuterokanonikus bibliai könyvek

183 oldal, 172 × 240 mm, vászonkötés, 950 Ft

Kommentárok a Bibliához

Muntag Andor: Jób könyve

385 oldal, 145 × 203 mm, keménytablás
~~1600 Ft~~ helyett 960 Ft

Cserháti Sándor: Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első levele

876 oldal, 143 × 203 mm, keménytablás
~~5600 Ft~~ 5040 Ft

Cserháti Sándor: Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt második levele

500 oldal, 143 × 203 mm, keménytablás
~~4200 Ft~~ 3780 Ft

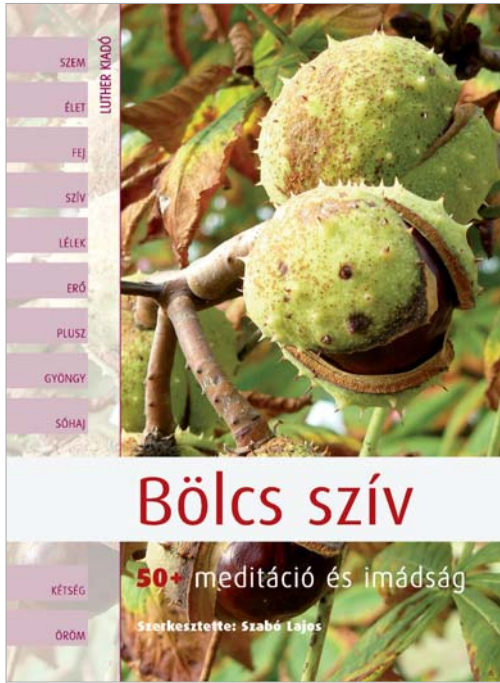
Cserháti Sándor: A filippibeliekhez írt levél

244 oldal, 141 × 200 mm, kartonált
~~520 Ft~~ helyett 260 Ft

Csendes percek

Szabó Lajos (szerk.): Bölcs szív – 50+ meditáció és imádság

160 oldal, 150 × 210 mm, kartonált
~~990 Ft~~ helyett 792 Ft

Szabó Lajos (szerk.): Lélegzetvétel – Kilenc nap a léleknek

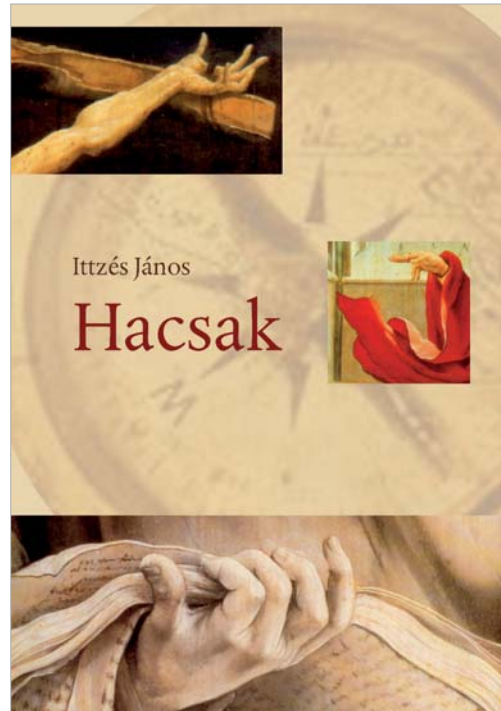
52 oldal, 148 × 210 mm, kartonált
~~790 Ft~~ helyett 632 Ft

Fabiny Tibor, Tóth Sára (szerk.): Irányváltás – Humán értelmiségek megtérése

A megtérési történetek lényegi eseménye nem annyira a karakter átváltozása; ami történik, az inkább a meglévő karakter, az abban rejlő erők, képességek irányváltása. A megtérés, kivált a gyökeres és drámai életfordulat Isten érintésének lecsapódása a személyes élettörténetben, s mint a kötetben olvasható vallo-másokból kiderül, ma is tartalmaz felforgató elemeket: emberek negyvenévesen visszaülnek az iskolapadba, kutatási területet, szakmát váltanak, ártértekelik emberi kapcsolataikat, egyházhoz való viszonyukat... A kötetben *Dér Katalin*, *Kocsiszkó Éva*, *Békési Sándor* és *Fabiny Tibor* megtéréséről szóló vallomása olvasható.

121 oldal, keménytablás, 135 × 190 mm
 DVD-melléklettel
~~1860 Ft~~ helyett 1674 Ft

Ittész János: Hacsak

2006 februárjában indult az *Evangelikus Élet* „püspökpublicisztikai”, az *Égtájéoló* rovata. A másik három magyar evangélikus egyházkerület püspöke – Gáncs Péter (déli), Szebik Imre, majd Fabiny Tamás (északi), Adorjáni Dezső (erdélyi) – mellett ebben a rovatban jelentek meg Ittész Jánosnak, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspökének jelen kötetbe gyűjtött írásai.

244 oldal, 125 × 187mm, keménytablás
~~1290 Ft~~ helyett 1161 Ft

Rados Péter (szerk.): Egy csepp emberség esték

216 oldal, keménytablás, 164 × 235 mm
~~2550 Ft~~ helyett 1785 Ft

Scholz László: Jézussal egy asztalnál

Evangélizációs igehirdetések
 36 oldal, 147 × 201 mm, kartonált
~~120 Ft~~ helyett 100 Ft

Szabó Lajos (szerk.): Hullámhossz

305 oldal, 168 × 237 mm, kartonált
~~1600 Ft~~ helyett 800 Ft

Szemerei Gábor: „Serdüljete énhozzám”

Gyermekversek nem csak felnőtteknek
 136 oldal, 148 × 210 mm, kartonált
~~1300 Ft~~ helyett 910 Ft

Johann Gyula (szerk.): Nyitott ajtó I–II.

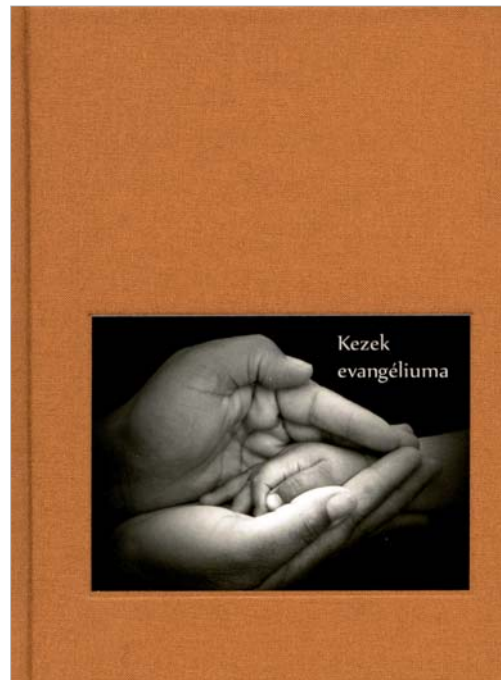
A kötetben hetvenkét evangélikus teológus-hallgató áhítatait közöljük; olyan fiatalokét, akik küldetésükre készülve gondolnak meditációkkal, imádságaikkal a földi vándorúton velük együtt haladókra.

233 és 228 oldal, 140 × 196 mm, kartonált
~~940 Ft~~ és ~~940 Ft~~ helyett 564 és 564 Ft

Hafenscher Károly, ifj. (szerk.):

Kezek evangéliuma

Kézikönyv és lelki útvaló a diakóniában dolgozóknak

156 oldal, 125 × 170 mm, vászonkötés
~~890 Ft~~ helyett 801 Ft

Juliana Ray: Jövevények és vándorok

A Monarchia békés éveitől háborún, a kommunista érában és az emigráción keresztül vezet egy család három nemzedékének igaz története. Középpontjában az író édesanyja, Sári mama áll, a kedves, békés, szellemes asszony, akinek a

lelkierőjét a viszontagságok nem törték meg: időskorában új otthonra talált Angliában.

197 oldal, 120 × 165 mm, kartonált
~~200 Ft~~ helyett 100 Ft

Szalay Tamás:

Uram, igéd örökké megmarad

112 oldal, 109 × 196 mm, kartonált
~~360 Ft~~ helyett 200 Ft

Christoph Klein: Fény az út végén

„Egy évvel feleségem, Marlene Klein halála után belső kényszert éreztem, hogy valahova csendes helyre vonuljak vissza. Össze akartam foglalni írásban azokat a bizonyágtételeket és megtapasztalásokat, amelyeket betegsége és halála idején feljegyeztem. Azokat a vigasztaló és utat mutató gondolatokat, amelyek németországi kezelésének hosszú hónapjai idején folytatott élénk levelezésünkből és a temetéskor mondott beszédekből valók.”

163 oldal, 141 × 200 mm, kartonált
~~380 Ft~~ helyett 200 Ft

Veled egy életen át!

A könyv segítségével kíván lenni a jegyesoktatásban a lelkészeknek és a leendő házastársaknak egyaránt; elkíséri az olvasót a felnőtté válás korszakától az időskorig, a párválasztás örömetől az özvegyiség fájdalmas állapotáig.

108 oldal, 120 × 185 mm, kartonált
~~260 Ft~~ helyett 100 Ft

Ismeretterjesztés

Galambos Ádám (szerk.): Asztali beszélgetések 1. – Öt párbeszéd

Az asztalhoz telepedő beszélgetőpartnerek a következő témákban osztották meg gondolataikat hallgatóságukkal: *Esterházy Péter* író és *Fabiny Tamás* püspök az identitásról, *Heller Ágnes* filozófus és *Jutta Hausmann* teológiai tanár a *Genezis* könyvéről, *Jelenits István* piarista szerzetes és *Csepregi András* teológus Isten törvényének mai értelmezéséről, *Jókai Anna* író és *Lengyel Anna* egyházkerületi felügyelő az értelmiségi küldetéséről és felelősségéről, *Vekerdy Tamás* pszichológus és *Réz-Nagy Zoltán* lelkész pedig a „*Tiszteld atyádat és anyádat*” parancsolatról és a családról folytatott disputát és eszmecserét. A kötetben olvasható dialógusokhoz egy-egy harmadik beszélgetőtárs is csatlakozott: a disputák témái és gondolatmenetei művészeket ihlettek arra, hogy képzőművészeti alkotásokkal járuljanak hozzá a beszélgetések gondolatiságának többszörös ábrázolásához és értelmezéséhez.

164 oldal, 150 × 210 mm, keménytablás
~~1750 Ft~~ helyett 1400 Ft

Galambos Ádám (szerk.): Asztali beszélgetések 2. – A csendesség felé

A sorozat második kötetében szereplő beszélgetések:

Szemadám György festőművész, író és *Ócsai Zoltán* lelkész (Lent és fent – transzcendencia az életünkben)

Koltai Lajos filmrendező, operatőr és *Percze Sándor* lelkész (Kifejezési formák – prédikáció és filmművészet)

Heller Ágnes filozófus, *Jókai Anna* író, *Csepregi András* teológus és *Fabiny Tamás* püspök (az első kötet könyvbemutatója)

Berecz András ének- és mesemondó és *Hankovszky Béla* Jácint katolikus tábortábor pap (A hagyomány ereje)

Böjte Csaba ferences rendi szerzetes és *Roszik Ágnes*, a Tessedik Sámuel Családok Átmeneti Otthonának vezetője (Segítő erő – szociális kérdések)

A kötetet *Polczellér Imre*, *Heftner László*, *Pérelé Zsuzsa*, *Vinczár Rózsa* és *Szuppán Irén* alkotásai díszítik.

A könyv megvásárlásával a Dévai Szent Ferenc Alapítványt támogatja.

180 oldal, 150 × 210 mm, keménytablás
~~2200 Ft~~ helyett 1760 Ft

Galambos Ádám (szerk.): Asztali beszélgetések 3. – Közös örökségünk

A sorozat harmadik kötetében a következő beszélgetéseket olvashatjuk:

Pálkás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, *Schweitzer József* ny. országos főrabbi, *Szabó Lajos* teológiai tanár (Zsidó-keresztény Európa, zsidó-keresztény kultúra)

Kertész Imre író, *Jutta Hausmann* teológiai

tanár, *Schweitzer József* ny. országos főrabbi (Az Auschwitz utáni kor)

Fehér László festőművész, *Jutta Hausmann* teológiai tanár (Igazságkeresés)

Spiró György író, *Csepregi András* teológus (Mindeneknek van egy üzenete)

Solt Pál, a Legfelsőbb Bíróság volt elnöke, *Gáncs Péter* püspök (Törvény és evangélium) 178 oldal, 145 × 203 mm, keménytablás
~~1750 Ft~~ helyett 1400 Ft

Fabiny Tibor: A Magyarországi Evangélikus Egyház rövid története

96 oldal, 145 × 200 mm, irkafűzött
~~310 Ft~~ helyett 100 Ft
 (Német és angol nyelven is kapható.)

Gottfried Voigt:

Bevezetés az egyház tanításába

156 oldal, 148 × 209 mm, kartonált
~~550 Ft~~ helyett 275 Ft

Szabó Lajos (szerk.): Ablaknyitás

A többségében fiatal doktoranduszok és lelkészek munkájából létrejött felnőttoktatási segédanyag az egyház alapvető kérdéseit tárgyalja, úgymint a Biblia, a szentségek, a keresztény spiritualitás, az egyházi ünnepek, a teremtettség és a keresztény ember viszonya stb. A kötet alapvető szándéka szerint közérthetően kívánja sorra venni azokat a kérdéseket, amelyeknek a mai újragondolása segíthet megerősödnünk tanítványi küldetésünkben.

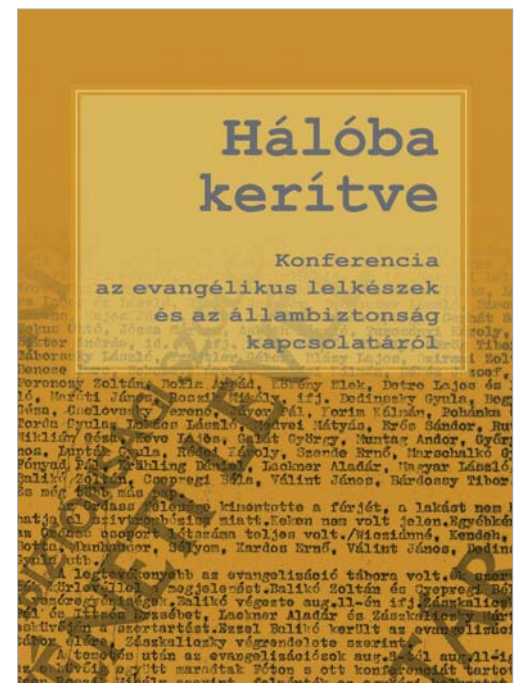
412 oldal, 166 × 238 mm, kartonált
~~2300 Ft~~ helyett 1380 Ft

Mirák Katalin (szerk.): Dokumentumok és tanulmányok a Magyarországi Evangélikus Egyház és az állambiztonság kapcsolatáról – 1945–1990 (Háló 1.)

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Közgyűlése 2005 májusában állította fel az úgynevezett ügynökkérdés vizsgálatára az MEE Tényfeltáró Bizottságát. A bizottság megalakulása után haladéktalanul elkezdte a munkát, amelyről évente beszámol egyházmunka zsinata előtt. Kezdetről fogva egyértelmű volt, hogy a bizottság kutatási eredményei nemcsak egy szűkebb körre, vezető grémiumra, hanem egyházunk teljes nyilvánosságára tartoznak. A munka nemrégiben jutott abba a fázisba, hogy az eddigi eredmények publikálása elkezdődhet. Így lép a nyilvánosság elé a tényfeltáró bizottság a sorozatindító, a kutatás körülményeit, összefüggéseit bemutató és a vele kapcsolatos alapvető elvi kérdéseket tárgyaló kötettel.

320 oldal, 160 × 237 mm, kartonált
~~2100 Ft~~ helyett 1890 Ft

Fabiny Tibor (szerk.): Hálóba kerítve

A kötet a 2010 októberében, a Magyarországi Luther Szövetség szervezésében megrendezett, az evangélikus lelkészek és az állambiztonság kapcsolatát vizsgáló konferencián elhangzott előadásokat, hozzászólásokat közli. 168 oldal, 150 × 210 mm, kartonált
~~1390 Ft~~ helyett 1251 Ft

Luther Márton, a reformátor

A 2006 szeptemberében-októberében Budapesten is megrendezett Luther-kiállítás segédanyagaként jelent meg a kiállításvezető magyar nyelven. Benne a reformátor rövid életrajzát, illetve számos dokumentum, fest-

mény és fénykép színes reprodukcióit is megtaláljuk.

76 oldal, 190 × 284 mm, kartonált
~~1195 Ft~~ 717 Ft

Levelek Európának

A Melanchthon születésének 500. évfordulója alkalmából rendezett nemzetközi vándorkiállításához készült katalógus, amely a kiállítás tematikája szerint ismerteti a reformátor-humanista életét és munkásságát.

76 oldal, 209 × 269 mm, kartonált
~~600 Ft~~ helyett 300 Ft

Krähling János, Vukoszávlyev Zorán (szerk.):
Új evangélikus templomok

Az album az 1987-től épült új evangélikus templomokat mutatja be gyönyörű fotókkal, építészeti leírásokkal és az elmúlt húsz év templomépítését értékelő tanulmányokkal.
320 oldal, 235 × 280 mm, keménytáblás
~~11300 Ft~~ helyett 9040 Ft

Bálintné Kis Beáta: **A garamut hangja – Négy év Pápua Új-Guineában**

A szerző és családja 1995–1999 között négy évet töltött a pápuák szigetvilágában, több mint 13 ezer kilométerre Magyarországtól. A könyvben kalandos úti beszámólót olvashatunk erről az időszokról.

194 oldal, 150 × 220 mm, kartonált
~~880 Ft~~ helyett 400 Ft

Gernot Friedrich: **Fényképezőgéppel és Bibliával a Szovjetunióban**

212 oldal, 115 × 180 mm, kartonált
~~790 Ft~~ helyett 553 Ft

Káté – **Evangélikus keresztyén hitünk rövid összefoglalása**

111 oldal, 115 × 200 mm, kartonált
~~250 Ft~~ helyett 125 Ft

Gémes István: **Hungari et Transylvani Kárpát-medencei egyetemjárók Tübingenben (1523–1918)**

166 oldal, 139 × 195 mm, kartonált
~~950 Ft~~ helyett 475 Ft

Gémes István: **Újszövetségi velemjáró**

112 oldal, 119 × 162 mm, kartonált
~~890 Ft~~ helyett 801 Ft

Csepreg 1621–1996

44 oldal, 125 × 179 mm, kartonált
~~190 Ft~~ helyett 100 Ft

Szabó Lajos (szerk.): **Mérlegen a lelkész** (Gyülekezetpedagógiai Füzetek 2.)

A kötet mindazok kedves olvasmánya lehet, akik szeretnének elgondolkodni a lelkészi pályáról napjainkban. Ajánljuk gyülekezeti csoportoknak közös feldolgozásra, hogy a gyülekezeti tagok jobban megértsék lelkipásztorok életét és munkáját.

168 oldal, 150 × 222 mm, kartonált
~~750 Ft~~ helyett 375 Ft

Szabó Lajos (szerk.): **Kezed rajtunk** (Gyülekezetpedagógiai Füzetek 3.)

Ez a füzet szeretne őszintén szembenézni – gyakorlati szempontból – a konfirmáció kérdéseivel, helyzetével. A kiadvány célja csendben, Isten színe előtt újrarendelni a tradícióból még ma is nagyon erősen táplálkozó konfirmációi gyakorlatunkat, a sikereket és a kudarcokat.

160 oldal, 150 × 221 mm, kartonált
~~650 Ft~~ helyett 325 Ft

Szabó Lajos (szerk.): **Biztos, védett kikötő – A szent és a profán korunk egyházművészetének tükrében** (Gyülekezetpedagógiai Füzetek 4.)

Zene, irodalom, építészet és teológia találkozásán túl lelkészek válaszolnak a kérdésre: mit értek, ha belépek a templomba?
200 oldal, 150 × 222 mm, kartonált
~~1560 Ft~~ helyett 780 Ft

Zászkaliczky Zsuzsanna (szerk.):

„Együtt az ország népével” – **Evangélikusok 1956-ban**

136 oldal, 220 × 220 mm, kartonált
~~1700 Ft~~ helyett 1190 Ft

Sólyom Jenő (szerk.): **A Magyarországi Evangélikus Egyház Déli Egyházkerülete az ezredfordulón – 2000–2001**

504 oldal, 165 × 235 mm, kartonált
~~2400 Ft~~ helyett 1200 Ft

Detre János (szerk.): **Órállók – A Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerülete gyülekezeteinek története**

588 oldal, 165 × 238 mm, kartonált
~~3360 Ft~~ helyett 2352 Ft

Szépirodalom

Fenyvesi Félix Lajos: **Egy régi templomra**

Istenes versek
184 oldal, 130 × 206 mm, kartonált
~~1290 Ft~~ helyett 1161 Ft

Sz. Bérczi Margit: **Búval teljes esztendeim – Petrőczy Kata Szidónia életregénye**

Ez a könyv egyszerre monográfia, benne minden adattal, háttérrel és forrással; egyszerre irodalomtörténet, verseinek alapos elemzésével; egyszerre teológia a teodícea vagy a pietizmus egyszerű feldolgozásával, kétkedők hitelesítésével és egyszerre regény, mert a hézagokat szépen tölti ki nagyon valószínű leírásokkal, belső vívódásokkal, fantázia szülte levelekkel.
256 oldal, 120 × 180 mm, keménytáblás
~~1980 Ft~~ helyett 1584 Ft

Reményik Sándor: **Kézsorítás**

Reményik Sándor nem csak költő volt, és eredetileg nem is költőnek indult. A joghallgató az 1910-es évektől egyrészt lírai hangvételű prózai műveket kezd megjelentetni, másrészt ezzel párhuzamosan az irodalom, főleg a költészet kérdéseivel foglalkozó esszéket, kritikákat, recenziókat is publikál kortárs alkotók műveiről, köteteiről. A költő *Összes verseinek* összeállítója és szerkesztője, *Dávid Gyula* a Reményik-életmű fenti hagyatékát dolgozta fel, rendszerezte és rendezte sajtó alá ebben az esszé- és tanulmánykötetben.

536 oldal, 138 × 203 mm, vászonkötés
~~2950 Ft~~ helyett 2360 Ft

Bozóky Éva: **Szárnyasoltár**

Claudia, Sebastianus és Mária Magdaléna életének regényszerű feldolgozásában a kereszténység történetében számtalanszor felvetődő kérdésekre keresi a választ a szerző. Miért üldözi a zsarnokság az Istenbe kapaszkodó embereket? Szabad-e, kell-e megalkudni az elnyomó hatalommal? Hogyan formálódnak a közösségek egymástól annyira különböző kultúrák között?
409 oldal, 115 × 206 mm, kötött
~~1850 Ft~~ helyett 1110 Ft

Bodrog Miklós (ford.): **Válogatott zsolotárk**

108 oldal, 124 × 183 mm, keménytáblás
~~750 Ft~~ helyett 400 Ft

Gyermekkönyvek, gyermekmunka

Boda Zsuzsa: **Karácsonyi történet**

A gyermekkönyv Jézus születését, a pásztorok és a napkeleti bölcsek látogatását meséli el. A könyv azonban további meglepetéseket is tartogat: a gyerekek (és szülei) tehetik kreatív mesekönyvvé. (A kötet rajzaiból karácsonyi képeslap is kapható.)
12 oldal, 283 × 201 mm, irkafűzött
~~720 Ft~~ helyett 576 Ft, képeslap: 30 Ft

Boda Zsuzsa: **Gyermekvár 1–2.**

142 × 196 mm, 56 és 60 oldal, irkafűzött
~~750 Ft~~ helyett 525 Ft (füzetként, külön is rendelhető)

Boda Zsuzsa: **Bohócos társasjáték**

A társasjáték kiválóan alkalmas bármely korosztály számára a hittanórán tanult ismeretek gyakorlására, összefoglalására, ismétlésére. A játékosoknak kártyákon szereplő meghatározások alapján kell bibliai személyeket és tárgyakat felismerniük.
1 db játékmező, 48 db kártya, játékleírás
~~1060 Ft~~ helyett 848 Ft

Tamminen–Vesa–Pyysiäinen: **Hogyan tanítsunk hittant? – Vallásdidaktika**

228 oldal, 168 × 228 mm, kötött
~~1400 Ft~~ helyett 700 Ft

Révészné Tóth Erzsébet: **Mindennap Jézussal – Segédlet az óvodai hittanfoglalkozások, gyermekbibliakörök vezetéséhez**

220 oldal, 201 × 285 mm, kartonált
~~1990 Ft~~ helyett 1791 Ft

Biblia kifestő

35 oldal, 295 × 210 mm, kartonált
~~780 Ft~~ helyett 675 Ft

Ének, zene

Evangélikus énekeskönyv

808 oldal, vászonkötés
Kicsi: 85 × 119 mm, ~~1150 Ft~~ helyett 1035 Ft
Nagy: 122 × 166 mm, ~~1750 Ft~~ helyett 1575 Ft

Evangélikus istentisztelet – **Gyülekezeti liturgikus könyv**

612 oldal, 122 × 166 mm, vászonkötés
990 Ft

Zarándokének

Ifjúsági énekek gyűjteménye
232 oldal, 148 × 208 mm, kartonált
~~1490 Ft~~ helyett 1341 Ft

Rezessy László: **Karénekeskönyv II.**

336 oldal, 172 × 241 mm, vászonkötés
~~600 Ft~~ helyett 300 Ft

Csorba István (szerk.): **Karénekeskönyv III.**

Két- és háromszólamú egynemű kari, vegyes kari feldolgozások és kánonok alkotják a 165 darabból álló gyűjteményt. A művek többsége könnyű, kiválóan alkalmasak a kisebb létszámú gyülekezeti énekkarok, éneklő csoportok számára vagy családon belüli használatra egyaránt.
280 oldal, 173 × 242 mm, vászonkötés
~~1860 Ft~~ helyett 1674 Ft

Sulyok Imre: **Korárelőjátékok**

52 oldal, 335 × 245 mm, irkafűzött
~~980 Ft~~ helyett 686 Ft

Zalánfy Aladár: **Tíz korárelőjáték**

20 oldal, 335 × 245 mm, irkafűzött
~~480 Ft~~ helyett 432 Ft

J. S. Bach: **Orgonaművek és áriák / Finta Gergely** – CD

Játékidő: 58:27 – ~~1600 Ft~~ helyett 800 Ft

Veni redemptor gentium – **Adventi orgonaművek és énekek** – CD

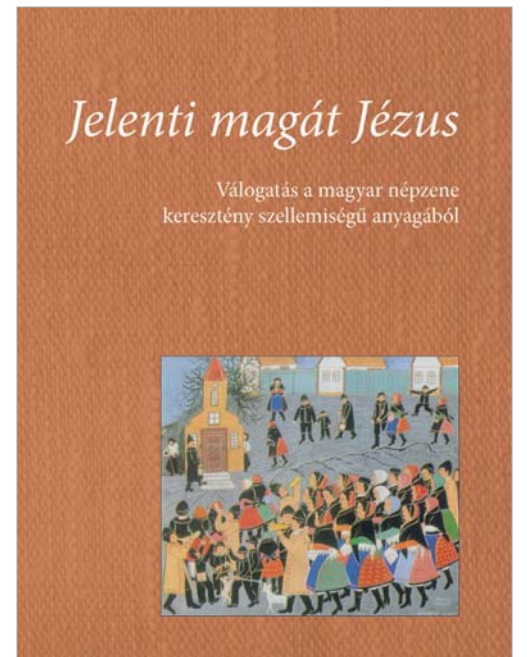
Az Evangélikus Hittudományi Egyetem zenei együtteseinek és *Finta Gergelynek* az előadásában.
Játékidő: 71:54 – ~~1800 Ft~~ helyett 900 Ft

Veni Creator Spiritus – **Pünkösöd zenéje** – CD

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem zenei együtteseinek előadásában.

Játékidő: 57:10 – ~~1800 Ft~~ helyett 1260 Ft

Joób Árpád (szerk.): **Jelenti magát Jézus – Válogatás a magyar népzene keresztény szellemiségű anyagából**

A hét csoportba szerkesztett anyag különböző korok, vidékek száz dallama, amelyek kiválasztásában az elsődleges szempont a vallásos élményvilághoz fűződő kapcsolat volt. A valóság, a keresztény hit megnyilvánulásainak különböző fokozatait hallhatjuk ki a dalok szövegéből, melyeket játék közben, hétköznap és ünnepnap, az élet könnyebb és nehezebb időszakában énekeltek az előttünk járók.

A kötethez két CD-t is mellékelünk, amelyeken mind a száz népdal hallható.

140 oldal, 137 × 182 mm, keménytáblás
2 CD melléklettel, ~~1960 Ft~~ helyett 1764 Ft

Első gyermek gospel karaoke DVD

54 perc, 4:3 képformátum
~~2540 Ft~~ helyett 2286 Ft

Nagyjaink

Polgárdi Sándor (szerk.):

Payr Sándor-**emlékkönyv**
117 oldal, 160 × 236 mm, kartonált
~~1100 Ft~~ helyett 990 Ft

Hubert Ildikó: **„Az mit Istennek mívelhetek, örömet kész vagyok hozzája” – Kulcsár György és művei**

140 oldal, 120 × 196 mm, kartonált
~~690 Ft~~ helyett 621 Ft

Keveházi László: **„A kereszt igéjét hirdetni kezdtem...” – Sztárai Mihály élete és szolgálata**

316 oldal, 165 × 235 mm, kartonált
~~1950 Ft~~ helyett 1170 Ft

Kertész Botond (szerk.):

Kossuth és az egyházak
192 oldal, 168 × 238 mm, kartonált
~~1240 Ft~~ helyett 744 Ft

Elek László: **György Vilmos**

160 oldal, 142 × 200 mm, kartonált
~~370 Ft~~ helyett 200 Ft

Veöreös Imre-breviárium

172 oldal, 140 × 195 mm, kartonált
~~940 Ft~~ helyett 846 Ft

Ursula Koch: **Rózsák a hóban**

A regény Luther Márton feleségéről, Bóra Katalinról szól. Arról a nőről, aki – miután összeházasodtak – ott volt Luther mellett élete minden pillanatában. Az író nem idealizálja a család életét. Ugyanúgy fellelhetünk kemény szavakat, mint gyengédséget. Olyan emberek képe rajzolódik ki a kötetből, akik mindennapi harcukat vívják az életben.

192 oldal, 128 × 202 mm, kartonált
~~800 Ft~~ helyett 400 Ft

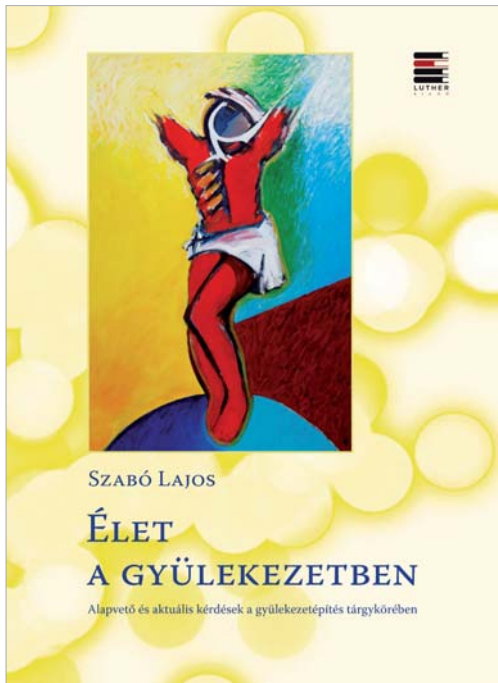
Bartosné Stiasny Éva: **Háborúban békeességben – A Bogár utcai gyermekotthon lakóinak csodás megemlékezése**

72 oldal, 140 × 196 mm, kartonált
~~980 Ft~~ helyett 784 Ft

Teológia

Szabó Lajos (szerk.): **A közösségépítő lelkész**
302 oldal, 165 × 235 mm, kartonált
~~1980 Ft~~ helyett 1782 Ft

Szabó Lajos: **Élet a gyülekezetben**
E gyülekezetépítési kézikönyv arra törekszik, hogy többféle impulzust adjon, támogassa a képességet, árnyalja a gondolkodásmódot, és megújulni kész lelket alakítson ki azokban, akik tanulni szeretnék ezt a gyakorlati teológiai

giai diszciplínát, akik hivatásként vagy érdeklődő gyülekezeti tagként informálódni szeretnének ebben a rendkívül aktuális témában.

256 oldal, 165 × 227 mm, kartonált
~~1780 Ft~~ helyett 1602 Ft

Hafenscher Károly: **Liturgia**
E kötettel az volt a szerző célja, hogy tanakönyvet, ugyanakkor kézikönyvet is adjon az olvasó kezébe. Az anyag ökumenikus szellemben formálódott, ugyanakkor természetesen az, hogy egy evangélikus teológus és egyházzenész nem bújhat ki a bőréből, s ökumenikus lelkülettel is evangélikusként tájékozódik, gondolkodik és fogalmaz.

Az istentisztelet beneficium Dei és nem officium homini. Az istentisztelet Isten jöttete az emberekkel. Liturgia Dei – Isten liturgiája. A liturgiában kölcsönös egymáshoz fordulás zajlik: Isten és ember, valamint ember és ember helyreállt párbeszéde. Találkozás Isten és ember között. S mivel ez nem magánügy, hanem hatással van a mikro- és a makrokoszmoszra egyaránt, ezért ez nyilvános alkalom. Ezzel az alapállással hív ez a könyv a nehéz, de gyönyörű feladatára: a liturgia csodálatos világában való elmélyedésre.

576 oldal, 170 × 240 mm, kemény táblás
~~4900 Ft~~ helyett 4410 Ft

Dietrich Bonhoeffer: **Követés**
Az élet minden területét szabályozni akaró totális diktatúra jelenvalóságában fogalmazzza meg a szerző a Krisztus-követés kihívásának teológiai alapvetését. Az éles kontúrok között megfogalmazott tételek éppen tisztaságuk, egyértelműségük miatt ma is a döntő kérdés elé állítják a követésben járó tanítványt.

143 × 202 mm, 270 oldal, kemény táblás
~~1900 Ft~~ helyett 1330 Ft

A teremtés ünnepe – **Tanulmányok, képek, liturgikus szövegek**
167 oldal, 160 × 235 mm, kartonált
~~1950 Ft~~ helyett 1560 Ft

Ágostai hitvallás
207 oldal, 140 × 200 mm, kemény táblás
~~2200 Ft~~ helyett 1760 Ft

Luther Márton Kis kátéja
68 oldal, 98 × 137 mm, kartonált
~~250 Ft~~ helyett 225 Ft

Luther Márton:
Előszó a Szentírás könyveihez
166 oldal, 138 × 197 mm, kartonált
~~1980 Ft~~ helyett 1782 Ft

Luther Márton:
Bűnbánat, keresztség, úrvacsora – Három sermo a szentségekről (1519)
53 oldal, 140 × 200 mm, kartonált
~~730 Ft~~ helyett 657 Ft

Birkás Antal: **Reformáció, államhatalom, politika – Luther és Kálvin jogfilozófiai és politikai filozófiai nézetei**

160 oldal, 167 × 237 mm, kartonált
~~1150 Ft~~ helyett 1035 Ft

Klaus Douglass: **Isten szeretetének ünnepe – Az istentisztelet mai formáiról**

„Egyesek szerint az Isten szeretetének ünnepe forradalmian újszerű, sőt egyenesen botrányos könyv. Biztosíthatok mindenkit, hogy mindenféle felforgató szándék távol áll tőlem. Az azonban kétségtelenül igaz, hogy szeretném a fejről a talpára állítani azt, amit mi itt Nyugat-Európában »istentiszteletnek« nevezünk.”

296 oldal, 162 × 237 mm, kartonált
~~1900 Ft~~ helyett 1140 Ft

Vajta Vilmos: **A diakóniai teológia a magyar társadalmi rendszerben**

212 oldal, 130 × 197 mm, kartonált
~~650 Ft~~ helyett 455 Ft

A norvég egyházi harc – **Küzdelem az ideológiával (1940–1945)**

204 oldal, 119 × 196 mm, kartonált
~~1590 Ft~~ helyett 1113 Ft

Béres Tamás, Kodácsy-Simon Eszter, Orosz Gábor Viktor (szerk.): **Krisztusra tekintve hittel és reménnyel**
Ünnepi kötet Reuss András 70. születésnapjára, amelynek tanulmányait öt témakörbe csoportosítva olvashatjuk: dogmatika, biblikum, teológiatörténet, kommunikáció, szociáletika.
382 oldal, 164 × 234 mm, kartonált
~~3500 Ft~~ helyett 2800 Ft

Fabiny Tibor: **Szótörténetek – Hermeneutikai, teológiai és irodalomtudományi írások**
406 oldal, 170 × 240 mm, kemény táblás
~~2990 Ft~~ helyett 2691 Ft

Walther von Loewenich: **Theologia crucis**
164 oldal, 141 × 197 mm, kartonált
~~1200 Ft~~ helyett 600 Ft

Heinz Zahrnt: **Mire jó a keresztség?**
259 oldal, 110 × 180 mm, kartonált
~~1180 Ft~~ helyett 590 Ft

Veöreös Imre: **Az Újszövetség színgazdagsága**
144 oldal, 162 × 239 mm, kartonált
~~800 Ft~~ helyett 400 Ft

Martin Nicol: **Dramatizált homiletika**
184 oldal, 123 × 205 mm, kartonált
~~940 Ft~~ helyett 564 Ft

Csepregi Zoltán: **Zsidómisszió, vérvád, hebraisztika**
Ötven forrás a reformáció és a zsidóság kapcsolatának kérdéséhez a szerző bevezető tanulmányával.
224 oldal, 168 × 238 mm, kartonált
~~1650 Ft~~ helyett 990 Ft

Nagy Gyula: **Az egyház mai tanítása – Evangélikus dogmatika I–II/1.**
I. kötet: 382 oldal, 142 × 200 mm, kötött
~~1500 Ft~~ helyett 750 Ft
II/1. kötet: 159 oldal, 142 × 200 mm, kötött
~~950 Ft~~ helyett 570 Ft

Alternatív globalizáció a népekért és a Földért
208 oldal, 110 × 80 mm, kartonált
~~980 Ft~~ helyett 784 Ft

Else Natalie Warns – Heinrich Fallner: **Jerikó rózsája – A bibliodráma kézikönyve**
245 oldal, 167 × 237 mm, kartonált
~~2100 Ft~~ helyett 1050 Ft

Keveházi László:
„Tegyetek tanítvánnyá minden népet”
Egyetemes missziótörténeli vázlat
200 oldal, 172 × 232 mm, kötött
~~980 Ft~~ helyett 490 Ft

Korányi András (szerk.):
Megújulás és megmaradás
Fabiny Tibor-életrajzi tanulmány
260 oldal, 165 × 235 mm, kartonált
~~2200 Ft~~ helyett 1760 Ft

Orosz Gábor Viktor (szerk.):
Hol van a te testvéred?
Tanulmányok a társadalmi nemekről és a testvérszeretetről
248 oldal, 119 × 196 mm, kartonált
~~1900 Ft~~ helyett 1710 Ft

Megrendelőlap

Szerző, cím	példány

Megrendelő neve, címe (kérjük, jelezze, ha a számlázási és a szállítási cím eltér egymástól):

Dátum: _____ aláírás _____

Kiadványaink megrendelhetők a Luther Kiadótól:
1085 Budapest, Üllői út 24.
Fax: 1/486-1229
E-mail: kiado@lutheran.hu

Megvásárolhatók a kiadó könyvesboltjában:
Budapest VIII. ker., Üllői út 24.
Nyitva tartás:
(november 28-tól december 23-ig)
hétfőtől péntekig 9 és 18 óra, illetve szombaton 10 és 13 óra között

Kaphatók internetes könyvesboltunkban is:
<http://bolt.lutheran.hu>

Az adventi könyvvásár nyújtotta kedvezmények csak a kiadótól történő közvetlen vásárlás, illetve megrendelés esetén érvényesek. A kedvezmények nem vonhatók össze, de minden esetben a nagyobb kedvezményt biztosító akciót, illetve szolgáltatást vesszük figyelembe.
Könyvesboltunkban, valamint az interneten elérhető elektronikus boltunkban vásárolnánk a Luther Kiadó teljes könyvvásárlástekát megtekinthetik, és további kedvezményes árú kiadványok közül válogathatnak.
A kiadó könyvesboltjának teljes árukészleteére érvényes utalvány 1000, 5000 és 10 000 forintos címletekben kapható a könyvesboltban, illetve megrendelhető a kiadótól.

www.lutherkiado.hu

LUTHER
KIADÓ

Adventi imák

Hűvösek az éjszakák. Este bekészítem a kályhába a gyújtóst, köré rakom a fahasábokat, minden készen volt, amikor rádöbbsentem, hogy nincs itthon gyufám. Biztosan kerül valahonnan elő néhány – reménykedtem –, de hiába néztem be a fiókba, a nyári konyhába, még a gyertyás dobozba is, nem találtam egyetlen szálat sem.

Mit csináljak? Már minden bolt bezárt. Nem szoktam kölcsönkéregetni, ebben a sötétben meg már talán be sem jutnék a szomszédokhoz. Akkor a barátnőm, aki a kicsinyeivel éppen nálunk volt vendégségben, elmosolyodott, és azt mondta:

– Várj! Hozok neked hamar egy dobozzal.

És már fel is kapta a kabátját, hogy néhány perc múlva az akkor kincset érő gyufával térjen vissza. Hálálkodásomra csak legyintett.

– Ugyan már, néhány fillér és pár perc. Nem valami nagy áldozat volt ez.

Uram, köszönöm, hogy volt, aki ezt a néhány fillért és ezt a pár percet rám áldozta, amikor szükségem volt rá. Kérlek, add, hogy én is meg tudjam látni és meg tudjam tenni ugyanazt másokért a te dicsőségéért!

Mi az? Október közepe táján megjelenik a nagyobb boltokban, aztán az idő előrehaladtával terjed, terjed, majd december 26-án nyomtalanul eltűnik. Nos? Hát persze, hogy a karácsonyi dekorációról van szó.

Idén direkt figyeltem: a mécsesek és narancssárga tölklámpások mellett már ott sorakoztak a csokiángyalok, csillagos gyertyák és jégcsapgyirlandok. Mostanra pedig a végletekig elárastottak mindent. De december végén már senkit nem érdekelnek többé, hiszen jön a szilveszter a trombitákkal és tűzijátékokkal meg a farsang a boszorka- és tündérmelkkel.

Uram, segíts, hogy én ne a külsőségekben éljem meg a karácsonyt, hanem az év minden napjára jusson veled való találkozás és egy kis karácsonyi öröm.

Későn jöttem ma haza, már sötétedett. Nem szeretem a sötétséget, elbizonytalanít. Különösen, ha autót kell vezetnem. Lassabban haladok, és ráadásul van egy rossz szokásom: előfordul velem, hogy elfelejtem reflektorról tempót fényre kapcsolni a világitást.

Ilyenkor van, aki nem jelez, csak bosszankodik magában hanyagságomon. Sajnos ettől nem változik a helyzet, a következő szembejövő ugyanúgy zavarni fogom.

Akad olyan is, aki ilyenkor rémesen belevilágít a szemembe. Először csak a bántó fény hasítását érzem, aztán lassan észbe kapok. Igaza volt, de félelmetesen elvakított, alig látok valamit. Kell egy kis idő, míg rájövök, mi volt a baja velem. Akkor persze átkapcsolok, de nem érzem valami jól magam a bőrömben.

Néhányan jelzéseként villantanak kettőt-hármat. Ilyenkor azonnal tudom, miről van szó. Gyorsan reagálok. Legszívesebben megköszönném nekik, hogy figyelmeztettek, és megtehettem a szükséges mozdulatot.

Uram, adj bölcsességet és szeretetet, hogy megtaláljam a megfelelő módot, amikor valakinek „villantanom” kell! Add, hogy általam is szebb, élhetőbb legyen ez a világ!

Anna lányom egyik osztálytársával együtt jöttünk haza az iskolából. Az

úton rengeteg szebbnél szebb őszi falevelet találtunk. Örömmel mutogattuk egymásnak, a legszebbeket összegyűjtöttük, hogy hazavigyük, és préselt leveles képeket készítsünk belőlük a barátainknak. Otthon aztán megmutattuk a kislánynak a már eddig elkészült falevélképeinket. Eggyel még meg is ajándékoztuk.

A kislány csodálkozva figyelt bennünket.

– Érdekes – mondta végül –, mindig azt gondoltam, hogy a lehullott falevél az szemét.

Köszönöm, Uram, hogy te annyi szépséget adtál nekünk, amelyet észrevehetünk. Köszönjük, hogy kezdedbe veszed porba hullott életünket, és amikor azt hisszük, mindennek vége, neked még mindig van olyan terved, amellyel örömet fakasztasz.

Egy nagyáruházban kellett ma vásárolnom. Miközben böngésztem, mindvégig szólt a zene. Az nemigen tudatosult bennem, hogy mit is hallok, de azonnal feltűnt, amikor elhallgatott.

– Milyen jó kis csend van – buggyant ki belőlem.

– Ne is mondja! – legyintett az egyik eladó. – A munkaidő alatt annyiszor kell végighallgatnom az aktuális slágereket, hogy már fáj a fejem, ha csak eszembe jutnak. Pedig van, amit eleinte kedvelek, de ennyi zaj nyolc órán át nagyon kimerítő. Novembertől meg pláne! Az a sok „megható” karácsonyi dal! Mire eljönnek az ünnepek, komolyan mondom, rosszul vagyok a *Csendes éjtől* meg a *Mennyből az angyaltól*.

Tényleg a csend a legszebb zene. *Uram, add, hogy helyére kerüljön az életemben a zene és a csend. Köszönöm a csendes percek, segíts, hogy megbecsüljem őket, és jól tudjak élni velük.*

Késő éjjel kellett autóval hazajönnöm. Az út, amelyen haladtam, néptelen volt, majdnem fél órán át nem találkoztam senkivel. Érdekes gondolatom támadt. A nagylányaimmal sokat nevéttünk nyáron, amikor képtelen vágyaik között kitaláltuk, hogy egyszer keringőzni szeretnénk valamelyik forgalmas út közepén. Lám, most lehetne. Sehol senki. Viszlát, emberiség, boldog vagyok én nélkületek is! – futott át az agyamon.

Ekkor nagyot rándult az autó. Azonnal eszembe jutott, hogy a férjem említette, az egyik kerék gyanús neki. Nagyon laposnak találta. És én itt vagyok a kerek ég alatt a nagy sem-

mi közepén ezzel a tönkremenőfélben levő autóval, sehol senki, aki segítene rajtam, ha bajba jutok.

Rémület futott keresztül rajtam. Mi lesz velem az emberiség nélkül? Kiszálltam. A sűrű sötétségben próbáltam megfajteni az előbbi rándulás eredetét, megrugdaltam a kereket, benéztem a csomagtartóba: van-e

egyáltalán mire kicserélni. Persze fogalmam sem volt, hogy kezdenék hozzá. Féltem.

Egy kis ideig semmi sem történt, aztán mégiscsak feltűnt egy fénycsóva a távolban. Közeledett. Óvatosan beszálltam az autóba, és lassan elin-

dultam. Ha újabb rándulás lesz, már nem egyedül kell megküzdenem a problémával.

Köszönöm, Uram, hogy nem volt az autónak semmi baja, csak te adtál nekem egy kis leckét arról, hogy mégiscsak szükségünk van egymásra...

A házunk előtt szép sudár fenyő áll. A cinegék szívesen tanyáznak rajta, csivitelnek, röpködnek. Nagyon kedves és mulatságos látvány. Sokszor elgyönyörködünk bennük a gyerekekkel.

Nemrég azonban olyan hideg lett, hogy a teraszon tartott virágokat is be kellett már hozni, így most a „cinegés ablakban” is – ahonnan a csivitelő sereget szoktuk figyelni – van néhány cserép. Nem minket zavar a kilátásban, hanem a kölyökcinkeket a belátásban. Egy-egy fiatal madárka újra meg újra az üvegnek koppan, mindenáron rá szeretne szállni az én kis citromfámra.

Most is, ahogy itt ülök az ablak mellett, éppen az üvegnek ütközött egy. Kiszaladtam. Kicsit megüthette magát, mert engedte, hogy egy csöppet megsimítsam a hátát. Aztán továbbrepült. Talán sikerül megtalálnia, hol vannak a határok...

Uram, segíts meglátnom és belátnom a határaitam. Elfogadni, hogy nem minden az enyém, van, ahova már nem juthatok el, van, amit már nem érhetek el. De feladatokban sem minden az enyém. Nem egyedül kell megoldanom a világ gondjait, nem akarsz rám elviselhetetlenül nagy terheket róni. Van, ami nem az én dolgom.

A kisfiam, Misu két éves. Beszélni tanul. Sok aranyosat mondanak a gyerekek ebben a korban. Misu is ontja a kedves szavakat: „kacicagobár”, „jokotoko” (azaz joghurt) – egyszer megannyi emlék lesz csak.

Van azonban egy érdekes kifejezése, amely olyan bizalmat sugároz, hogy elgondolkodtatott. Így hangzik: „anyajön”. Egy szóban. Kijelentő módban.

Ha egy cipőfűzőt senki nem tud kibogozni, ha egy hajgubancsal egy lányunk sem boldogul, ha valahova beakadt vagy beszorult játék közben, és nem tud szabadulni egyedül semmiképpen, akkor „anyajön”. Most már nem segíthet más, csakis *anya* következhet. És benne van ebben a meggyőződés is, hogy *anya* egészen biztosan jön.

Segíts, Istenem, így látni a nehéz helyzeteket a saját életemben és a szeretteimben is – mindig számolva teveled!

Vannak, akik nehezen viselik a telet. Fáradtá és rosszkedvűvé teszi őket

HETI ÚTRAVALÓ

„Királyod érkezik hozzád, aki igaz és diadalmos.” (Zak 9,9)

Advent első hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi új kezdetet hirdetnek ezzel a felhívással: Készítsétek az Úr útját; térjete meg, mert a nagy Király jön; „készítsétek az Úrnak útját, mert megjelenik az Úr dicsősége, és mindenek egyszerre meglátják – így szól az Úr.” (Ézs 40,3,5; LK) Karácsony böjtjében, kérde: „Utadat, Uram, mutasd meg nekem, // mert te vagy üdvözítő Istenem, / csak téged várlak.” (GyLK 686,3.4) Jézus beteljesítette a próféták jóvondolását, és üdvözítőnek jött el a világba. Igavonó állaton vonult be Jeruzsálembe; ez volt az első adventje; ott és akkor az előtte és utána menő sokaság így üdvözölte őt: „Hozsánna a Dávid Fiának! Áldott, aki jön az Úr nevében! Hozsánna a magasságban.” (Mt 21,9) Dr. Luther szerint Jézus „valóban Király, de szegény, nincstelen. Mert látni csak azt lehet, hogy nyeregtelen számaron, sarkantyú nélkül, úgy vonul be, mint egy koldus. De hogy magára veszi bűneinket, megfojtja a halált, s szentséget, üdvösséget, örök életet ad, azt látni nem lehet. Ezt tehát hallani, és hinni kell!” Az Úr érkezésének sürgető közelsége erre figyelmeztet: „...most közelebb van hozzánk az üdvösség, mint amikor hívőknek lettünk.” Ezért nem csak ünnepi, de munkaruhaként „öltöztetek magatokra az Úr Jézus Krisztust...” (Róm 13,11.14) Az új egyházi évben Bizzuk Újra Életünk Krisztusra, engedjük magunkat megújítani (lásd Ef 4,23–24); így elérjük hitünk célját: lelkünk üdvösségét! „Ezért tehát teljes bizonyossággal reménykedjetek abban a kegyelemben, amelyet Jézus Krisztus megjelenésekor kaptok.” (1Pt 1,13) Két advent között élve mi is ragaszkodjunk a reménység hitvallásához, mert már csak (!) „egy igen-igen kevés idő, és aki eljövendő, eljön, és nem késik. Az én igaz emberem pedig hitből fog élni, és ha meghátrál, nem gyönyörködik benne a lelkem.” (Zsid 10,37.38; lásd Hab 2,4) Mi gyönyörködhetünk az Úrban, dicsőíthetjük mennyei Atyánkat, mert: „Ő szabadított meg minket a sötétség hatalmából, és ő vitt át minket szeretett Fiának országába.” (Kol 1,13) Krisztus megbékéltetett minket Istennel a keresztfán kiontott vére által. Ezért András apostol, a hagyomány szerint nem is engedte magát Urához hasonló módon megfeszíttetni, hanem – a róla elnevezett keresztben – fejjel lefelé függve halt mártírhalt. Emléknapja arra indítson, hogy Jézushoz vigyük leendő hittestvéreinket, ha mi is már benne „megtaláltuk a Messiást” (Jn 1,41). Második adventjét felkészülten várjuk, s hogy örökre Jézussal élhessünk, „vegyük magunkra a hit és a szeretet páncélját és mint sisakot az üdvösség reménységét, hogy elnyerjük az üdvösséget” (1Thessz 5,8.9). Megcsúfoltatásakor a katonák ki-mondták az igazságot: „Üdvöz légy, zsidók királya!” (Mt 27,29) Ez a panasza Isten népe ellen: nem akarják őt elfogadni, pedig ítéletre tér vissza! Akkor is így üdvözlik: „Áldott, aki az Úr nevében jön!” (Mt 23,39) Már most kiálts hozsannát: Segíts! Ments meg! Üdvözíts! S kérde: „Ó, jöjj, megváltó Jézusom, / A szívem neked megnyitóm.” (EÉ 137,5)

■ FÜLLER TÍMEA

■ GARAI ANDRÁS

PALACKPOSTA

A név kötelez

Idén éppen advent első vasárnapjára, november 27-ére esik nevem napja.

„Nomen est omen” – tartották a régiek, vagyis a nevünknek valamilyen értelemben van egy sajátos karaktere, amely a személyiségünk és életfeladataink közötti kapcsolatot is kifejezheti. Érdekes kinek-kinek elgondolkodnia azon, hogy milyen minőséget, esetleges megvalósítandó céllá tehető kihívásokat hordoz a neve.

Úgy érzem, hogy bennem a „virgilség” – a lelkes hivatásra készülve – most kezd kiteljesedni, hiszen *Vergilius* nem más, mint *Dante Isteni színjátékának* lélekvezetője. Ezt a rangot azzal „érdemelte ki”, hogy váteszként, előkeresztény pogány prófétaként tekintettek rá hosszú évszázadokon keresztül. Híres *IV. eclogájában* ugyanis – amelyet fél évszázaddal Krisztus előtt írt – megjelenik egy gyermek, aki elhozza az aranykort, valamint olyan motívumok, mint a Szűz, a bűn eltűnése és a kígyó bukása. A *Dante-fordító Babits Mihály* regényének főhőse, Tímár Virgil szerzetes pap és tanár szintén példakép lehet számomra hivatásomban.

Azt gondolom, hogy ezen túlmenően is még valami többletet hordozhat számunkra a név, amelyet viselünk. Isten ugyanis a nevünkön keresztül ragad meg bennünket: „*Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!*” (Ézs 43,1b) A bibliai gondolkodásban mindig is nagyon fontos volt a név. Ugyanis valamiképpen esszenciálisan fejezi ki az egész embert vagy akár magát Istent (JHVH), akinek nevében („*Vagyok, aki vagyok*”) a létezés feletti lét totalitása is kifejeződik.

Adventben nemcsak a közlegő karácsony ünnepét, hanem Jézus Krisztus második eljövételét is talán fokozottabban várjuk, mint máskor. Azét a Krisztusét, aki hitvallásunk szerint

újra eljön ítélni élőket és holtakat. Jó lenne, ha bizodalommal és vágyakozással tekintenénk erre a visszajövetelre, hiszen legszentebb nevünket éppen róla kaptuk: *krisztianosz*, krisztusi, Krisztushoz tartozó, azaz *keresztény*. „*A tanítványokat pedig Antiókiában nevezték először keresztényeknek.*” (ApCsel 11,26b)

Ha azt mondtuk ezen írás elején, hogy a nevünk életfeladatát, megvalósítandó célt hordozhat magában, akkor ez itt most hatványozottan igaz. Hiszen jó esetben nem egy ránk ragasztott jelzőről van szó csupán, hanem megélt tanítványságról. Az igazi krisztianosz az, akinek életén, gondolkodásán, cselekedeteiben egyre inkább kirajzolódik Krisztus arca. Úgy, ahogy Keresztelő János tett bizonyosságot róla: „*Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbé lennem.*” (Jn 3,30)

Kívánom mindannyiunknak, hogy a most kezdődő adventben Krisztus születésére és újra eljövételére várakozva itasson át bennünket annak a névnek a szellemisége és lelkülete, amelyet róla kaptunk. Így legyen bennünk valóság: *nomen est omen!*

■ LÁSZLÓ VIRGIL

Névjegy: László Virgil
Debrecenben születtem. Jelenleg hatodéves teológushallgatóként a budavári evangélikus gyülekezetben töltöm gyakorlati éveimet. Feleségem, *Agod Anett* szintén hatodéves szolgálatát tölti Cinkotán. Sok áldás és öröm forrása, hogy ebben is társak lehetünk.

OSZTOZÓ

Advent – minden érzékszervvel

A próféták és az apostolok sem gondolták volna, hogy a huszonegyedik században a *halleluja* kifejezést egy amerikai animációs filmből ismerik meg százezrek. Kicsik és nagyok kedvenc mesehőse, az otrombasága ellenére is bájos *Shrek* volt az, aki a mozikkba vitte a dicsőítő szót. *Leonard Cohen* dalát azóta

sok-sok énekes felvette repertoárjába. Így tett *Takács Nikolas* is, aki az X-Faktor tavalyi szériájában tűnt fel a *Hallelujah* című dallal. Mi sem lehetne maradandóbb élmény, mint ezzel kezdeni 2011 adventjét! Ezt te is megteheted, mert az énekes adventi turnéja során az ország számos templomát meglátogatja, és több városban is, valamelyik helyi kórusal együtt lép közönség elé. Így november 28-án Kecskeméten, 29-én Szolnokon, 30-án Karcagyon, december 1-jén Szarvason, 2-án Békéscsabán, 5-én Nyíregyházán, 6-án Debrecenben, 7-én Miskolcon, 11-én Sopronban, 12-én Győrben, 14-én pedig Nagykanizsán találkozhatsz vele. Bővebb információt a

A kissebani plébániatemplom Angyali üdvözléltárának szekrényje (1515–1520, faszobor, fa, 223×126 cm)

kacsnikolas.hu/koncert oldalon találsz.

Vizuális élményre is vágysz? Látogass el a Magyar Nemzeti Galériába! Itt ráadásul ezúttal nemcsak megtekintheted a késő gótikus szárnyas oltárokat, hanem a legszakavatottabbaktól hallhatsz érdekes információkat művekről, művészekről és min-

csenyra való tekintettel lesz ünnep a december 10-ei koncert a Művészetek Palotájában. *Ránki Dezső* és *Klukon Edit* zongoraművészek, valamint a Magyar Rádió Gyermekkorúsnak koncertje a Liszt-év egyik kiemelkedő zenei csemegéjének ígérkezik. Ne lepődj meg, ha a *Liszt Ferenc* által 1874 és 1876 között komponált, *Karácsonyfa* című ciklus taktusai között olyan dallamfoszlányokat is felfedezel, mint evangélikus énekeskönyvünk 163. éneke. De hallhatod többek között a zeneszerző *B-A-C-H Fantázia* és *fúga* című művét is. Ha pedig nemcsak látni és hallani szeretnéd a közelgő ünnepet, hanem bele is köstölnél, kirándulj december első hétvégéjén Badaacsonytördemicre! Ott, ahol néhány hónapja turisták ezrei rendelték egy-egy frissítő kisfröccsöt, ezúttal fahéjjal, szegfűszeggel és természetesen forrón kínálják a szőlőhegy ajándékát. Ha elmúltál már tizen-nyolc, kortyolj egyet mindannyiunk egészségére! Közben pedig hallgasd az egész hétvégén zengő népzene és blues!

Nemcsak a közelgő kará-

■ JENŐ

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

Tamás-mise-recept

► Voltál már Tamás-misén? Valamilyik Szélrózsán vagy Budapesten? Vagy Kőszegen, Szombathelyen, Pilisen, Bobán, Celldömölkön, Kolozsvárott, Aszódon, Miskolcon? Jó lenne nálatok is így ünnepelni, csak nem tudjátok, hogyan lehetne belevágni? Az alábbi írásunkkal ehhez szeretnénk segítséget nyújtani. De mielőtt még átadnánk a szót *Darvas Anikónak*, előjáróban elmondjuk: ez az istentiszteleti forma az 1980-as évek elején született meg Finnországban. Olyan alkalomról van szó, amely egyfelől őrzi a hagyományos istentisztelet kereteit, méltóságát, másfelől a modern, városi embert is megszólítja. Elsősorban a keresőkhoz igyekszik szólni, méghozzá oly módon, hogy az értelmi megismerésen túl az érzékelés más csatornáira is épít, sőt tudatosan használja azokat. (V. J.)

Néhány éve tanított Sárszentlőrincen egy idős néni igazi házi rétest sütni. Bámulatos volt, ahogyan engedelmesen nyúlt lehetlenségére a keze alatt a tészta. Szerettem volna pontos receptet kapni, olyan pontosat, amelyből én is éppen olyan finomat, szépet készíthetek majd. Hiszen jártam én kémiagyakorlatra, tudom, mit számít egy-két milligramm is, ki tudom mérni egy recept hozzávalóit, a többi már csak keverés... És a néni évtizedei bölcsességével magyarázta el, hogy mindegyik tejföl másfoly, minden malomból más liszt érkezik, ráadásul nem is csak a malomtól, de az egyes évektől is függenek a liszt tulajdonságai... az adott alapanyagból kell türelemmel jó tésztát gyúrni.

Ahogy a házi rétes, úgy a Tamás-mise tekintetében sincs kész recept – de a hozzávalók listáját és néhány más tapasztalatot, jó tanácsot szívesen megosztok veletek.

A Tamás-miséhez először is kell egy közösség. Olyan emberek, akik szeretnének ünnepelni. Akik úgy érzik, aktívan szeretnének részt venni az istentiszteleten, nem csak nézőként végigülni. Akik úgy érzik, olyan üzenet birtokában vannak, amelyet szeretnének másoknak is továbbadni, olyanoknak is, akik esetleg eddig nem ültek a templompadokban, nem tudják az évszázados szokásokat, de éheznek Isten szeretetének és a közös ünneplésnek a megtapasztalására.

Ez nem korfüggő, nem kell hozzá fiatalnak lenni, csak Magyarországon alakult így, hogy a Tamás-misé ifjúsági istentiszteletnek „címkezzük”. Jó dolog, hogy a fiatalokban van annyi lendület és bátorság, hogy szeretnék megszólítani a kortársaikat is a számukra fontos evangéliummal, de „idősebbek is elkezdhetik”. Örööm annak a nyolcvanon túli néninek a szavait, aki júniusban odajött hozzám egy Tamás-mise végén köszönetet mondani és biztatni a folytatásra. Megerősített abban, hogy ez az istentiszteleti forma lendület, aktivitásra épít, de nem pusztán az ifjúságot szólítja meg.

Ha a közösség megvan, akkor a hozzávalókat ki is pipálhatjuk. Neki lehet gyürkőzni a megvalósításnak. Ezt jó dolog imádsággal kezdeni, egyedül és együtt is. Jó is, ha alakul egy vagy több kisebb-nagyobb csoport (imaközösség),

amely nemcsak a tervezett alkalmat és a többiekét, de a majdani Tamás-miséen a résztvevők által írt imádságokat is

Szabadtéri Tamás-mise 2007-ben a budapesti városmisszió

hordozni tudja. És a zenészek is kezdenek próbálni.

Legalább egy hónappal az alkalom előtt el kell kezdeni a közös gondolkodást, a kreatív ötletelést, amely akkor működik jól, ha nem egy-két ember csinálja tíz perc alatt. Öt-tizenöt ember már elég ahhoz, hogy egymás ötleteire „ráharapva” előreleldítsék a gondolkodást, ugyanakkor még tudnak hatékonyan együtt dolgozni.

Amikor már megfogalmazta, megbeszélte a csoport, milyen üzenetet szeretne majd átadni az istentiszteleten, akár több részre szakadva, akár további embereket megszólítva-bevonva lehet tovább dolgozni, kitalálni, milyen eszközökkel, megjelenítési formákkal lehet közvetíteni ezt az üzenetet.

Akik szeretnek papírral, filctollal, ollóval, ragasztóval foglalatkoskodni, gyártsanak olyan jelképeket, amelyek a templomban elhelyezve segítenek az üzenet átadásában. Alakítsák úgy a templomteret, hogy az imádságjárás minden elemének méltó és megfelelő hely jusson – legyen hely az aktivitásra, de az elcsendesedésre is, a meggyújtott mécses/gyertya melletti imádságra, a személyes áldás-kérésre, imádságírásra, az erre felkészült segítővel való együtt imádkozásra.

A konyha tündérei pedig készítsenek elő némi enni-innivalót a Tamás-mise utánra. A zsíros kenyér és a tea tökéletesen megteszi – csak sok legyen. Vagyis tartson ki sokáig, pusztán azért, hogy jó al-

kalmat teremtsen az embereknek ott maradni, beszélgetni, továbbgondolni az istentiszteletet, építeni a közösséget.

És végül, de nem utolsósorban: fontos dolog a hívogatás – személyesen, plakáton, interneten, a helyi újságokban és így tovább. Mert klassz dolog, ha ott lesz mindenki a Tamás-miséen, aki amúgy is ott szokott lenni minden istentiszteleten, de ez igazán jó alkalom arra, hogy mindenki mást is a templomba invitáljunk. Azokat, akik ifire járnak, de valamiért vasárnap nem szoktak ott lenni; azokat, akiket konfirmáció óta nem is láttatok, és azokat a barátokat is, akik még sosem jártak a

templom környékén, pedig ilyen-olyan beszélgetésekből tudni lehet, hogy érdekelné őket, csak bátorítalanok az első lépést megtenni az ismeretlenbe.

Készülünk. Tízen (a budapesti adventi Tamás-mise szervezői) ülünk az asztal körül, ötletek repkednek, s betölt az a jó érzés, hogy ebből lesz valami. Kire vársz? – hangzik el többször. Ízlelgetjük az alkalom mottójául választott kérdést.

És ahogy gyűlnek az ötletek, formálódnak a tervek, egyre nő a várakozás is bennünk. Már csak pár hét, és itt az idő. Égni fognak a gyertyák, közeledik az ünnep, közeledik hozzánk Isten, közelebb húzódnak hozzá mi is. Jó ez a közelség.

■ DARVAS ANIKÓ

Az előttünk álló adventben három helyen is terveznek szervezni Tamás-miséet. December 3-án, szombaton 3 órakor Marcalton, a kultúrházban, 9-én, pénteken este Répcelakon, az evangélikus templomban és 11-én, vasárnap 6-kor Budapesten, a Lágymányosi Ökumenikus Központban (1117 Budapest, Magyar tudósok krt. 3.) ünnepelnek ebben a formában.

A további hírekért kattintsatok a www.tamasmise.hu honlapcímre vagy a Tamás-mise-csoport Facebook-oldalára, kérdéseket, észrevételeket pedig a tamasmise@lutheran.hu címre írhattok.

In memoriam dr. Kéry Lajos

(1937–2011)

Dr. Kéry Lajos életének három súlypontja volt. Orvosi hivatása, melyet negyvenkilenc éven át fáradhatatlanul gyakorolt haláláig, családtagjai és betegei iránti felelős szeretete és szilárd istenhite, melyről néhány éve így vallott: „Hitem alapja az, amit ott-honról kaptam és hoztam. A hit számomra az élet minden területén fontos szerepet tölt be. Minden jelentős döntés előtt megkérdem magamtól: »Mit tenne most Jézus?«”

1962-ben kapta meg orvosi diplomáját, majd ortopédia szakorvos lett, 1981-ben pedig az orvostudományok kandidátusa. Évtizedeken át a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Ortopédiai Klinikájának, majd a Rókus-kórháznak volt osztályvezető főorvosa. Nyugdíjba vonulása után három különböző rendelőintézetben fogadta a betegeket, váratlanul bekövetkezett haláláig. A gyermek-ortopédia és az időskori mozgásszervi és izületi elváltozások voltak a kutatási területei, e témakörökben tartott előadásokat hazai és nemzetközi konferenciákon és publikált tudományos munkákat.

Rendeléseinek egyháznak sok tagja megfordult önmaga vagy gyermekei panaszaiért, és kapott Kéry doktor úrtól szakszerű ellátást, derűs, biztató szavakat. Betegei mindenütt bizalommal fordultak hozzá, és szeretettel vették körül. Kollégái körében is közszerepetnek örvendett.

Nagyszüleit és szüleit példaképének tekintette, idős édesanyját halá-

lái egyedül ápolta. Családjában mindenkinek segített, akinek szüksége volt rá. Konyhaművészete és derűs életszerete a családi ünnepeken és a baráti együttléteken örömteli órákat jelentett.

Családja Sárszentlőrincről származott, ő már Budapesten született. A fadorv evangélikus gyülekezetbe költözött gyermekkorában. Kemény Lajos és Scholz László igehirdetéseit szívében forgatta.

A gyülekezetben édesapja nyomán presbiteri, majd másodfelügyelői tisztséget is vállalt, örömmel vett részt a templom külső-belső megújításában. Később nagylelkű adományaiból készült el a templomnak a világháború során elvesztett nagyharangja, valamint a szentély márványlapos borítása és a toronyóra. Ugyanígy áldozott a sárszentlőrinci templom harangjára és toronyórájá-

ra is. Halála napján ennek a toronyórának a motorja minden műszaki hiba nélkül megállt...

2000-től hat éven át a Pesti Evangélikus Egyházmegye felügyelői tisztségét töltötte be. Ezt a tisztségét nagy szeretettel és odaadással látta el, mind a tizenhét gyülekezetet és filiákat rendszeresen meglátogatta, beszélgetett a lelkesekkel és a hívekkel, segített, ahol szükség volt rá.

Kéry Lajos egész egyházunk szolgálatát a szívén viselte, ismerte a lelkeseket, tudott a gondokról is, az örömeiről is. Munkájának elismeréseként 2006-ban átvehette a Déli Egyházkerület – akkor első ízben átadott – hűségérmét.

A súlyos betegség napok alatt legyőzte, de tudjuk, hogy készen állt a hazatérésre, az Ura színe előtt való megállásra.

Temetése nagy részvét mellett zajlott le a Rákoskeresztúri új köztemető szóróparcellájában november 14-én. Megszólt az az ige, amely végigkísérte életét, és amely szülei ravatalánál is elhangzott. „Az Isten által vetett szilárd alap azonban megáll, amelynek pecsétje ez: »Ismeri az Úr az övéit!«” (2Tim 2,19a) Ezt a mondatot minden egyházi megszólalása végén emelt hangon idézte.

Élete valóban az Isten által vetett szilárd alapra épült. Isten pecsétje volt rajta betöltött hivatásában, minden szeretetében és emberségében, mert tudta: Ura ismeri őt is.

■ SZIRMAI ZOLTÁN

EVANGÉLIKUS GYŰJTEMÉNYI SZEMLE

Az Insula Lutherana szívében

Az Evangélikus Országos Múzeum

THESAURUS

Rovatgazda: Kovács Eleonóra

Az Evangélikus Országos Múzeum a főváros, Budapest szívében, a metróvonalak találkozásánál helyezkedik el. Az úgynevezett „Insula Lutherana” – a lutheránus sziget – részeként eddig is a magyarországi evangélikusság egyik legjelentősebb kulturális központjának számított. A múzeumnak is otthon adó épületet közrefogja egyfelől a híres, turisztikai látványosságként számító, klasszicista stílusban épült templom és a másik oldalon elhelyezkedő evangélikus gimnázium impozáns épülete, mely így, együttesként jellegzetes pontját képezi a Belvárosnak.

A múzeum mint intézmény az evangélikus gyűjteményügy harmadik és egyben legfiatalabb gyűjteményi ága az országos levéltár és a könyvtár után. 1973-ban kezdte meg tevékenységét dr. Fabiny Tibor egyháztörténész-professzor vezetésével. 1979-ben nyitotta meg kapuit, s ekkor nyílt első állandó kiállítása is *Evangélikusság a magyar kultúrában* címmel.

Az Evangélikus Országos Múzeum egyházunkban más szerepet tölt be, mint a hasonló besorolású állami tematikus múzeumok. Működésében három, egymástól részben eltérő feladatcsoportot különböztethetünk meg. A hagyományos értelemben vett muzeológiai feladatok (gyűjtés, konzerválás, feldolgozás, bemutatás) mellett kulturális-oktató szerepe is van, valamint ellátja a Magyarországi Evangélikus Egyház területén a műtárgyvédelmi, tanácsadói és ellenőrzési feladatokat. Mind a három, egymással szorosan összefüggő terület bővebb bemutatását és elemzését fontosnak tartom.

Talán a legismertebb múzeumi feladat a gyűjtés, mely esetünkben a Kárpát-medence evangélikussága hitélettel kapcsolatos tárgyi anyagának gyűjtését jelenti gyülekezetektől, magánszemélyektől és más gyűjtőktől. Emlékeink egy helyen való bemutatása jó képet ad háromnemzetiségű egyházunk értékeiről és szellemi gazdagságáról.

Az így megszerzett anyagot természetesen konzerválni és restaurálni kell, majd pedig leltározni, tudományosan feldolgozni, publikálni és kiállításokon bemutatni. Ez az időigényes folyamat azonban a múzeumi munkának csak az egyik, habár alapvetően fontos területe.

A múzeum azonban, a közhiedelemmel ellentétben, nem csak a múlttal foglalkozik. Múltunk emlékeinek ápolása és megőrzése mellett fontos a ma születő értékek felismerése, bemutatása és támogatása. Minden korszak, minden gyülekezeti közösség és minden hívő egyháztag kialakítja és megéli a maga istenképét. Az egyedi válaszok erő adhatnak a többieknek, és például szolgálhatnak mások számára is. A múzeum feladata ezen irodalmi, zenei és képzőművészeti értékek felkarolása, bemutatása és támogatása is, súlyt helyezve a minőségre. Minden korosztály fontos: az óvodásoktól az iskolásokon keresztül a nyug-

díjasokig. Számukra differenciáltan megszervezett és az érdeklődési körükhöz alakított programokkal kell közelebb kerülni.

Az egyháznak azonban nemcsak a saját tagjai, hanem a külvilág felé is nyitnia kell. A múzeumot sok érdeklődő belföldi és külföldi turista látogatja, akik nem feltétlenül keresztyének. Fontos, hogy egyházunk érték-közvetítő szerepe számukra is tapintható és érezhető legyen. A misszió tehát az egyházi múzeum fontos céljai közé kell, hogy tartozzon.

Az Evangélikus Országos Múzeum harmadik és talán legszokatlanabb feladata a műtárgyvédelmi, tanácsadói és műtárgy-ellenőrzési hatáskör az egyházon belül. Az egyház sajátosságából fakad, hogy a legtöbb helyen – egyébként öröndetes módon – a műtárgyak és a muzeális berendezések mind a mai napig használatban vannak. Kelyhek, oltárterítők, gyertyatartók, oltárképek és egyéb berendezési tárgyak, melyek az idő múlásával kopnak, elhasználódnak. Megőrzésük és felújításuk fontos feladat, annál is inkább, mert egy élő gyülekezetben, a modern kor technikai követelményeinek megfelelően,

Az úgynevezett árvízi kehely, amelyet Löwy Herman zsidó ezüstkereskedő készíttetett Lang Mihály evangélikus lelkésznek hálából, amiért az 1838-as pesti árvíz idején izraelita vallásúaknak is menedéket adott a pesti (ma Deák téri) templomban

időnként szükség van a templomok felújítására vagy átalakítására. Mivel a lelkészek képzése nem terjed ki a műtárgyvédelmi szakismeretekre, a múzeum szolgál számukra segítséggel, szakismerettel és tanácsadással, hogy helyes kompromisszumok születhessenek, és évszázados értékeink is megmaradjanak az utókor számára.

■ DR. HARMATI BÉLA LÁSZLÓ
múzeumigazgató

A múzeumról részletes információk a www.evangelikusmuzeum.hu honlapon olvashatók.

Presbiterképzés másodszor

Harminchárom gyülekezetből érkezett nyolcvanhét résztvevővel kezdődött meg november 18-án az országos presbiterképzés második tanfolyama Révfülpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban.

Az előadók és szervezők az első tanfolyam tapasztalatait felhasználva formálták a „tanrendet”. Az úrvacsorai közösséggel induló és záródó két és fél nap sok információt hordo-

zott, izgalmas kérdést vetett fel, s volt olyan is, amely „borzolta a kedélyeket”, hiszen a tanítások, előadások mellett egyházunk jövőjéről, szervezetéről, terveiről is szó esett.

A munka otthoni tanulással folytatódik, amelyet egy internetes levelezőlista segít. A tanfolyam – immár közösséggé kovácsolódott – tagjai február végén találkoznak újra Révfülpön.

■ PRÖHLE PÉTER felvétele

Egyházmegyei közgyűlés

Őszi közgyűlését tartotta a Veszprémi Evangélikus Egyházmegye november 19-én a pápai egyházközség gyülekezeti termében.

Az aktuális kérdésekkel kapcsolatos napirendi pontok között – *Közélet, szolgálat: protestáns gyökerek, protestáns válaszok* címmel – könyvbemutatóval egybekötött előadást tartott dr. Birkás Antal kormánytisztviselő, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Egyházi, Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárságának munkatársa (képünkön). Az előadó az új egyházi törvényt is bemutatta a jelenlévőknek.

Egyházunk hetilapjának főszerkesztője, T. Pintér Károly az *EvÉletet* saját bevallásuk szerint jól ismerő résztvevőkkel beszélgetett az újságról.

■ MENYES GYULA felvétele

A pannonhalmi bencés közösség november 18-án tartotta – a bazilika rekonstrukciója miatt – a főapát-ság könyvtárában Szent Márton-napi ünnepségét. Hagyományosan ilyenkor adják át a pannonhalmi főapátságnak, a Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt. és a Bábolna Nemzeti Ménesbirtok Kft. által alapított Szent Márton-díjat. Az immár tizenegyedik alkalommal odaitélt elismerést ebben az esztendőben Ittész János nyugalmazott evangélikus püspök vehette át.

■ MENYES GYULA felvétele

Imaközösség Zuglóban

Imaközösség alakult a zuglói gyülekezetben. Összejöveteleiket az adventi időszakról kezdődően a vasárnapi istentisztelet előtt tartják.

A közös imákban a jövő évi általános tisztújító választásokhoz bölcs döntéseket, a gyülekezet további munkájához pedig megújulását és egységének erősödését kéri a mindenség Urától.

Az alkalomra mindenkit szeretettel várunk.

■ -GY-

HÍREK, HIRDETÉSEK

Advent 1. vasárnapján, november 27-én 18 órakor a Bécsi kapu téri evangélikus templomban adventi vesperás, reformáció korabeli zsol-tárénekes istentiszteletet tartunk. Igét hirdet *Balicza Iván*. Mindenkit sok szeretettel várunk.

A tizenöt éve szolgáló *Fővárosi Protestáns Kántorátus* ünnepi vesperásra hívja régi tagjait és az érdeklődőket. A zoltározos istentiszteleten, amely november 27-én, vasárnap 18 órakor kezdődik a kelenföldi evangélikus templomban (Budapest XI, Bocskai út 10.), elhangzik *Telemann Machet die Tore weit* kezdettű adventi kóruskantátája. Közreműködik a kelenföldi gyülekezet zenekara *Bence Gábor* vezetésével. Igét hirdet *Bence Imre* esperes.

A Lőrinci Érdeklődők Teaháza (LÉT) szeretettel meghívja következő, adventi alkalmaira: november 29-én, kedden 18 órai kezdettel *Fenyvesi Félix Lajos*, november 30-án, szerdán 18 órai kezdettel *Horváth Ádám* rendező lesz vendégünk. Helyszín: pest-szentlőrinci evangélikus templom (1183 Budapest, Kossuth tér 3.).

APRÓHIRDETÉS

Üdülés Hévízen svédasztalos étkezősekkel, fürdőbelépőkkel, 6 nap: 34 500 Ft. Bükfürdőn: 38 000 Ft. Kisbér Tourist. Telefon: 34/352-700.

Isten iránti hálával hívjuk a Beledi Evangélikus Egyházközség december 2-án, pénteken 18 órakor kezdődő szeretetvendégségére. Előadást és áhítatot tart *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke. Az előadás címe: „*Adventi csendben téged várunk, jöjj, Urunk Jézus, maradj nálunk!*”

A dunakeszi evangélikus templomban december 4-én, vasárnap délután 5 órakor kezdődő orgonahangversenyen *Trajtler Gábor* orgonál. Műsorán régi mesterek, *Bach* és romantikus szerzők adventi és karácsonyi művei szerepelnek. A belépés díjtalan.

Orgonaiünnep – Hangversenyek a békásmegyeri evangélikus templom tizedes orgonáján. A háromrészes koncertsorozat utolsó alkalma december 4-én, vasárnap 18 órakor lesz. *Finta Gergely* orgonaművész J. S. Bach-, Liszt Ferenc- és Kodály Zoltán-műveket orgonál. A hangversenyre a belépés díjtalan. Cím: 1038 Budapest, Mező utca 12. Telefon/fax: 1/368-6118. Honlap: www.evangelikusbekas.hu.

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 29 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

HIRDETÉS

Meghívó

Az Északi és a Déli Evangélikus Egyházkerület, valamint a Pesti és a Budai Egyházmegye szervezésében idén is megtartjuk a nyugdíjas lelkészek, illetve lelkészövegyek adventi találkozóját, melynek a Rózsák terei evangélikus kollégium ad otthont december 2-án, pénteken 10 órától. (A találkozóra várjuk a nyugdíjas lelkészek feleségeit is.)

Program: A találkozó megnyitása, köszöntések (*Lengyel Anna* és *Bence Imre*) • Áhítat (*Dr. Fabiny Tamás*) • Megemlékezés az elhunyt lelkészekről és lelkészfeleségekről (*Missura Tibor*) • A kollégium lakóinak kulturális műsora (*Hegváriné Pauló Mária*) • Előadás és beszélgetés: *Egyházunk jövője és az új intézmények (Deák László iskola-lelkész, Szehtlo-iskola)* • Közös ebéd • Kötetlen beszélgetés és kávézás

A találkozóra a közös ebéd miatt november 27-ig kell jelentkezni a Budai Evangélikus Egyházmegyénel telefonon (1/365-9736) vagy e-mailben: Esperesi.Hivatal.Buda@lutheran.hu. Testvéri köszöntéssel:

Dr. Fabiny Tamás püspök, Gáncs Péter püspök, Bence Imre esperes, Győri Gábor esperes

Istentiszteleti rend • 2011. november 27.

Advent 1. vasárnapja. Liturgikus szín: lila. Lekció: Róm 13,11–14; Jer 23,5–8. Alapige: Lk 4,13–21. Énekek: 131., 141.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. (vespera) *Balicza Iván*; **II., Hűvösvölgyi út 193., Főbe** de. 10. Keveházi László; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstük M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. (orgonazenés áhítat) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. 11. (úrv., közös istentisztelet a ferencvárosi gyülekezettel; Bach-kantáta BWV 36/1) Koczor Tamás; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** du. 6. (vespera) Bolba Márta; liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) Bence Imre; **XI., Németszőlgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Egyetemi és főiskolai gyülekezet, XI. Magyar tudósok krt. 3.** du. 6. (úrv., adventi Gospel-istentisztelet) Gáncs Tamás; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Deák László; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Deák László; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kovács Áron; **Rákosszentmihály, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kovács Áron; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gőzön Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lackner Pál; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2. (úrv.); **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

Összeállította: BODA ZSUZSA

AKI TANÚJA VOLT BAJCSY-ZSILINSZKY ENDRE UTOLSÓ ÓRÁINAK

Egy elfeledett lelkész emléke

► **A múlt század nagy ívű életpályát befutott történelmi személyisége, Bajcsy-Zsilinszky Endre születésének százhuszonötödik évfordulója kapcsán sok érdekes új adat került elő az újságíró-politikusról. A nagy múltú evangélikus család sarja idejében felismerte a történelem parancsát és a magyarságra leselkedő veszélyt, s a polgári politikusok közül egyedül ő jutott el a németellenes fegyveres ellenállási harc vállalásáig. A nyilas számonkérő szék emberei 1944. november végén elfogták, és katonai bíróság elé állították. A bíróság 1944. december 23-án kötél általi halálra ítélte. Bajcsy-Zsilinszky Endre életének utolsó óráit a legeslegjobb egy lutheránus tiszteletes ismerte: *Bárdosi Jenő*, akiről nagyon kevesen tudják, hogy *Gecsén* született 1910. június 1-jén, apja *Bárdosi Aladár* iskolaigazgató volt.**

Bajcsy-Zsilinszky utolsó óráinak és kivégzésének tanúja a Pápai Református Kollégiumban tanult, majd Sopronban, a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Evangélikus Hit-tudományi Karán szerzett lelkészi oklevelet. Több gyülekezetben volt segédlelkész, többek között Szombat-helyen és a Pápa melletti Csöglén. 1941 és 1951 között Sopronkőhidán működött. Az ötvenes évek elején került Dabronyba, Nemesszalókon is szolgált. Nyugdíjas éveiben pápai kisegítő lelkészként és a Pápai Református Gyűjtemények munkatársaként tevékenykedett. A pápai kertvárosban élt 1985-ben bekövetkezett haláláig. A pápai Alsóvárosi temetőben található síremléke arra vár, hogy évről évre nemzetiszínű szalaggal átkötött babékoszorú díszítse az emlékezet jeleként.

Torokszorító, megható ennyi idő távából is, ahogy *Bárdosi Jenő* evangélikus lelkész 1944 karácsonyára, Bajcsy-Zsilinszky utolsó óráira emlékezett:

„Jóval elmúlt éjjel, benne jártunk már huszonnegyedikében, amikor egy tiszthelyettes keresett fel éji magányomban. Arra kért, kövessem, szertartási tárgyaimat vigyem magammal. Felvilágosított: Bajcsy-Zsilinszkyt reggel kivégzik. Az elítélt kért papot, úrvacsorát szeretne magához venni. Elindultam a tiszthelyettes nyomában papi hivatásom eddigi legnehezebb útjára...

A zárkában nem volt más, csak egy asztal és egy támla nélküli faszék, kis asztalon gyertya között feszület. Ő akkor úrvacsorát vett... Úgy körülbelül reggel fél nyolc tájban egy magyar honvéd jött érte, a szemé könnyes volt – mint később megtudtam, ő is tarpai volt, így jól ismerte Bajcsy-Zsilinszkyt –, megállt az ajtóban, először rám nézett. Bajcsy-Zsilinszky törte meg a csendet a katonához szólva: »Na, fiam, nekünk menni kell?« – a katona válasz helyett elsírta magát. Ő kezét nyújtott neki. A katona lehajtotta a fejét, s a búcsú jeléül megcsókolta Bajcsy-Zsilinszky kezét...

■ KERESÉNYI ZOLTÁN

Fenntartható megoldások

► **Újabb mérföldkövéhez érkezett a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban megvalósuló Komplex fenntarthatóság KEOP 6.2.0/B/09-2010-0012 minta-projekt. Zárórendezvényét és az Energiatakarékos épületgépészeti megoldások elnevezésű szakmai konferenciát november 21-én tartották meg.**

A rendezvény elején *Végh Szabolcs* intézményvezető köszöntötte a megjelenteket, majd a projekt fejlesztéseit bemutató filmet vetítették le. Ezután a fenntarthatósági munkaterv megvalósítói számoltak be személyes tapasztalataikról, így sor került *Benczúr Lászlónak*, az építészeti megoldások tervezőjének, *Bányai Jánosnak* és *Koller Csabának*, a kivitelezést koordináló Alternatív Energia Centrum munkatársainak, valamint a projektvezetőnek, e sorok írójának előadására. Összegzőként elhangzott, hogy a program keretében mind a tervezett megtakarításokat, mind a kommunikációs eredményeket sikerült elérni. Hosszabb távú hatásként pedig egyházunkban örömdeszen megszaporodtak az energetikai fejlesztések.

Az érdeklődők számára bemutatták a projekthez kapcsolódó DVD-t és a *Fenntartható megoldások* című információs kiadványt. A könyv a munkaterv ismertetésén túl az intézményeinkben, gyülekezeteinkben, de akár otthonainkban is hasznosítható energiatakarékos megoldásokat ismerteti, valamint módszertan-

ni útmutatóul is szolgál a fenntarthatósági munkaterv kidolgozásához.

A projektzáró ülés végén egyházunk országos presbitériumának nevében *Lengyel Anna* és *Benczúr László* köszönték meg *Végh Szabolcsnak* az energiatakarékos program megvalósítása során tanúsított kitartását és hűségét.

A konferencia további részében a

fejlesztések finanszírozását célzó pályázati lehetőségekről esett szó. Az előadók megerősítették, hogy a kormány mintegy 160 milliárd forintot csoportosított át a Széchenyi-terv keretében energetikai fejlesztések pályázataira. A kiírások megjelenése 2012 elején várható, így érdemes mielőbb végiggondolni lehetőségeinket és megtervezni a projekteket. Ehhez az energetika és a pályázatok

napenergia hasznosításának lehetőségeiről és a biomassa alkalmazásának módjairól tartottak tájékoztatót az Alternatív Energia Centrum munkatársai. A közben felmerült kérdéseket, a balatonszárszói otthonban megvalósított fejlesztéseket bemutató tárlat megtekintése közben vitatták meg az érdeklődőkkel, ismertette a gyakorlati hasznosítást. A nap zárásaként az energetikai

terén is jártas szakemberek bevonására van szükség, mert mind az energetikai tervezés, mind a pályázat elkészítése komoly és összehangolt számításokat igényel.

A szakmai nap végén (és a szünetekben is) élénk, kötetlen beszélgetések alakultak ki a témáról – ez eredményt keltő a további fejlesztések tervezése, beindítása szempontjából.

■ KOCSIS ISTVÁN

Boldogító kütyük?

Az advent a várakozás időszaka. Karácsony előtt azonban a mi civilizációnkban van egy másik várakozással teli időszak is, és bár ennek a céldátuma szintén december 24-e, a kezdete évről évre korábbra tolódik: ez nem más, mint a karácsonyi ajándékok megvásárlásának ideje. Ennek kezdetét vizsgálva a kereskedők praktikusan legkésőbb november elejére időzítik, abban bízva, hogy a reménybeli vásárlók így nemcsak a december elején megkapott fizetésükből, hanem már az egy hónappal korábbiakból is költenek erre a célra. A mintegy két hónap így kiváló alkalom arra, hogy a drágább termékek is valamiképpen a karácsonyfa alá kerüljenek.

A fogyasztói társadalomnak van egy pszichológiailag jól leírható rákfenéje. Ez pedig nem más, mint a sok választási lehetőség „boldogtalanító” hatása. Barry Schwartz pszichológusnak *A választás paradoxona* című könyvében olvasható: minél több lehetőség közül választhatunk, annál elégedetlenebbek leszünk a döntéssel, mivel annyival többször juthat eszünkbe, hogy másként döntve jobban jártunk volna.

Bizonyos piacokon ez az elv igen komoly változásokat idézett elő. Az Egyesült Államokban például gyorsan sikeressé váltak azok az ingatlanközvetítő irodák, amelyek rendkívül

alapos igényfelmérés után mindössze két házat mutatnak meg az ügyfélnek. Az iroda munkatársai a kapott instrukciók alapján elvégzik az előzetes szűrést, így a választási lehetőségek minimalizálásával elérik, hogy a vevő elégedett legyen. Két opció közül ugyanis könnyen ki lehet választani a jobbat, ellenben három vagy még több lehetőség esetén ez már korántsem ilyen egyszerű.

Sokan a karácsonyra időzítik otthoni informatikai beszerzéseiket is. Ha már amúgy is kell egy új számítógép, akkor bizony a legegyszerűbb a karácsonyfa alá tenni, hiszen az „ajándék” értékéhez nem férhet kétség. Ha csak a mostanában legdivatosabb notebookokat nézzük, akkor legalább tíz élvonalbeli gyártó több tíz típusa verseng egyszerre a vásárlók kegyeiért, nem kis fejtörést okozva: melyik is lehet a legjobb vétel?

E rovat hasábjain már többször esett szó az *Apple* számítógépeiről, amelyek mindig is státuszszimbólumnak számítottak. Majdhogynem minden esetben külön kategóriaként tekintettek rá, és ez csak részben köszönhető annak, hogy a számítógépek többségén futó *Windowszal* szemben az *Apple* gépein saját operációs rendszer fut, amely mindig is könnyű kezelhetőségéről és felhasználóbarát felületéről volt híres. Valójában a szűk

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

választék is része volt az *Apple* termékstratégiájának. Számítógépei legtöbbször csak pár paraméterben különböztek egymástól, de felépítésük teljesen azonos volt, és *iPod* nevű zenelejátszójuk is csak egyféle színben volt kapható a piacra dobásakor. A statisztikák pedig azt mutatják, hogy a cég vásárlói a legegyszerűbbek a termékekkel.

Pár napja kelt szárnyra a hír: egy brit főrabbi szerint *Steve Jobs*, az *Apple* nemrég elhunyt vezetője miatt vagyunk szomorúak. *Jonathan Sacks* szerint tudniillik a reklámok hatása, hogy elégedetlenek vagyunk, ha nem a cég legújabb termékeit birtokoljuk. A rabbi meglátása szerint az *iPad*, *iPhone*, *iPod* elnevezésekben az „i” betű az angol „én” személyes névmással megegyezve túlságosan is könnyen helyez minket a középpontba, ezáltal elősegíti egy egocentrikus kultúra kiépülését, arra helyezve a súlyt, amit még nem birtokolunk, ahelyett, hogy mindazért hálát adnánk, amit az Úr már megadott nekünk.

Az adventbe léptünk. A várakozás közben legyen időnk elgondolkodni azon, hogy a kütyük vajon tényleg boldoggá tesznek-e minket!

■ NAGY BENCE

EVÉL&LEVÉL&LEVÉL

Közöljék idejében az énekszámokat az istentiszteletek közvetítésekor!

Miután évek óta több fórumhoz hiába fordultam panaszommal, és eredményt eddig nem tudtam elérni, ezúton kísérlek meg orvoslást kapni.

Betegség alkalmával vagy nyáron, amikor családommal együtt vidéken tartózkodom, gyakran meghallgatom a rádióban vagy a tévében közvetített protestáns istentiszteleteket. A református lelkészek annak rendje és módja szerint minden ének előtt közlik, nemcsak a rádiós vagy a tévés közvetítésekor, de *minden istentiszteleten*, a következő ének számát, sőt az ének első sorát is felidézlik.

Az evangélikus szokás sajnos ettől eltér. A templomokban az énekek száma táblán van feltüntetve, a gyülekezet tagjai ennek alapján tudják kikeresni az adott éneket. A rádiós istentiszteleteken gyakran előfordul, hogy a közvetítés vezetője egyáltalán nem vagy csak késve, jóval az ének megkezdése után közli az énekszámot. Téves közvetítéskor pedig ugyanígy késve mutatja meg a kamera az énekszámotáblát. Így a hallgatók, nézők nem tudják figyelemmel kísérni az énekeket, pedig véleményem szerint ezek szervesen kapcsolódnak az istentisztelethez.

Néhány példa a teljesség igénye nélkül:

Több évvel ezelőtt a budavári templomból közvetített karácsonyi rádiós istentiszteleten (*Szebek* püspök úr hirdette az ígét) egyáltalán nem mondták be az énekek számát. A múlt évben az egyik vidéki gyülekezetből közvetített karácsonyi tévés istentiszteleten (*Fabiny* püspök úr szolgált) erősen késve és nagyon rövid ideig mutatták az énekszámotáblát. Idén a Deák téri pünkösdi rádiós istentiszteleten (*Gáncs* püspök úr beszélt) csak a kezdőének számát közölte a lelkész, aki az istentisztelet előtt köszöntötte a gyülekezetet. A liturgia és a nagy kérés imádság előtti ének számát titokban tartották. Az augusztus 28-i nyíregyházi rádiós közvetítéskor csak a kezdőének és a főének számát hallottuk, a liturgia és a lemenő ének számát „titkosították”.

Úgy gondolom, hogy a közvetítéseket hallgató vagy néző hívek, akik gyakran öregek, betegek, országunk jelenlegi határain kívül élők, annyi megbecsülést talán elvárhatnak a közvetítéseket lebonyolító csapatától, hogy az énekszámokat idejében közöljék.

Hittestvéri köszöntéssel:

SASS JÁNOS okleveles villamosmérnök (Budapest)

HIRDETÉS

Felvétel a Deák téri gimnáziumba • A Deák Téri Evangélikus Gimnázium felvételt hirdet nyolcosztályos és négyosztályos tagozatára a 2012/13-as tanévre olyan, jelenleg 4., illetve 8. osztályos keresztyén – elsősorban evangélikus – tanulók számára, akiknek mind a magatartásuk, mind a tanulmányi eredményük jó. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a jelentkezőknek kötelező megírni a központi írásbeli felvételi vizsgát magyar nyelv és irodalom, valamint matematika tantárgyból. Az írásbeli vizsgákra való jelentkezés határideje: 2011. december 10.

HIRDETÉS

Evangélikus esték Dunaföldváron sorozatunk következő vendége *Hamar Dániel* geofizikus, az ELTE úrkutatói csoportjának főmunkatársa (a *Muzsikás* együttes zenésze). Előadásának címe: *Kozmológia, fizika, hit*. Időpont: december 2., péntek 17 óra. Helyszín: Dunaföldvár, Ispánház (a Várudvarban). A belépés díjtalan. Minden érdeklődőt sok szeretettel várunk!

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Az Evangélikus Élet mostantól már digitálisan is olvasható, előfizethető!

Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságstand kínálatából, amely az asztali és a táblagépek után már okostelefonon is olvasható!

www.digitalstand.hu
Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

A Luther Kiadó könyvesboltjának (1085 Budapest, Üllői út 24.) ünnepi nyitva tartása

- November 28. – december 23., hétfőtől péntekig: 9–18 óra
- December 3., szombat: 9–17 óra: Lónyay utcai keresztyén könyvvásár (Lónyay Utcai Református Gimnázium, 1092 Budapest, Kinizsi u. 1–7.)
- December 10., szombat: 9–13 óra
- December 17., szombat: 9–13 óra
- December 24-től zárva tartunk, nyitás 2012. január 16-án

Felhívjuk kedves megrendelőink figyelmét, hogy az ünnepek és az év eleji leltározás miatt a december 20. után érkező megrendeléseket január 16-tól tudjuk teljesíteni.

Evangélikus istentisztelet a Duna Televízióban

November 27-én, advent első vasárnapján 10 órától a Duna Televízió istentiszteletet közvetít Óbudáról. Igét hirdet *Bálintné Varsányi Vilma* lelkész.

HIRDETÉS

Meghívó adventi hangversenyre

November 26-án, szombaton 18 órakor a *Lutheránia* ének- és zenekar barokk és romantikus egyházi kórusműveket ad elő a Sarepta Budai Evangélikus Szeretothon templomában (1029 Budapest, Ördögárok u. 9., a 61-es villamos hűvösvölgyi végállomásától a második utca balra). A közel negyven tagú kórust *dr. Kamp Sálmon* vezényli. A hangverseny közbeni igehirdetés szolgálatát *Deák László*, a pestszentlőrinci Szezhlo Gábor evangélikus oktatási intézmény iskolalelkésze végzi. Szeretettel várunk minden kedves érdeklődőt, aki szereti a szép zenét. A belépés ingyenes.

HIRDETÉS

Szeretettel adjuk hírül, hogy megjelent a *Keresztfa titka tündököl* című bibliai olvasókönyv és hittankönyv 6., változatlan kiadása. Ezzel összesen hatezer-egyszáz példány került ki a nyomdából, melyből ötezer-egyszáz darab fogyott el. Isten áldása legyen a könyvön, íróin, szerkesztőin, használóin, hogy sokak szívében ragyogjon fel ezután is a keresztfa tündöklő titka.

A *Fraternitás* Lelkészegyesület vezetősége

HIRDETÉS

EKME-est

Az evangélikus külmisziói estek keretében *Riskóné Fazekas Márta* református lelkész, a magyarországi Lepramisszió igazgatója *Ami a nagy fal mögött van – Keresztyénség három pogány kultúrában* címmel tart vetített képes előadást a közelmúltban tett tanulmányi útján szerzett tapasztalatairól.

Időpont: november 28., hétfő, 18 óra. Helyszín: 1084 Budapest, Üllői út 24., utcáról nyíló előadóterem. Minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk.

Az *Evangélikus Külmisziói Egyesület* vezetősége

Tisztelt Olvasóink és Előfizetőink!

Tavaly ilyenkor azt a jó hírt oszthattam meg Önökkel, hogy nem változik az *Evangelikus Élet* ára. Most ugyancsak arról tájékoztathatom tisztelt Olvasóinkat, hogy 2012-ben sem kell áremelkedésre számítaniuk: egy lapszám továbbra is 250 forintba kerül majd. Az éves előfizetési díj pedig változatlanul 13 000, a féléves 6500, a negyedéves 3250, az egyhavi 1085 forint lesz.

Kiadóink emellett előfizetési kedvezménnyel, pontosabban ajándéknapokkal „jutalmazza” azokat, akik új előfizetőt toboroznak a lap olvasótáborába. Támogatói akciónk újbóli meghirdetésével pedig továbbra is azoknak szeretnénk segíteni, akik anyagi okok miatt kényyszerülnének a lap lemondására. A páratlan páros kedvezményről és az előfizetői támogatói akcióról a lap szerkesztőségétől kaphatnak bővebb felvilágosítást.

Ha a páratlan páros kedvezménnyel, a támogatási akcióval vagy saját előfizetésükkel kapcsolatban bármilyen kérdésük, észrevételük van, forduljanak bizalommal közvetlenül a szerkesztőséghez; munkatársunk készséggel áll rendelkezésükre. Az *Evangelikus Élet* szer-

kesztőségének elérhetőségei: 1085 Budapest, Üllői út 24. Telefon: 1/317-1108; 20/824-5519. Fax: 1/486-1195. Elektronikus leveleiket az elofizetes@evelet.hu e-mail címre küldhetik el.

Itt hívjuk fel figyelmüket, hogy lapunkban időnként más szervezetek (esetenként kiadók) is elhelyeznek csekkeket, ezeken azonban NEM lehet az *Evangelikus Életre* előfizetni! Előfizetőink aktuális előfizetésük lejárta előtt postai úton kapják meg a nevükre szóló előfizetési díjbekérő levelet. Előfizetésüket a levélhez mellékelt csekkszelvény felhasználásával újíthatják meg. (Ha nem kapnak csekket, az azt jelenti, hogy még nem járt le az előfizetésük. Amíg nem értesítjük Önöket, addig ne fizessenek be semmilyen összeget!)

Még mielőtt elfelejtenék: azok között, akiknek 2012. január 6-án, vízkereszt ünnepeén érvényes Evangelikus Élet-előfizetésük van, sorsolást tartunk. A nyertes másodmagával térítésmentesen vehet részt a balatonföldvári Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon pünkösdi hosszú hétvégéjén (2012. május 25. és 28. között, péntek vacsorától vasárnap ebédig)!

■ KENDEH K. PÉTER, a Luther Kiadó igazgatója

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Nem ti választottatok ki engem, hanem én választottalak ki titeket. Jn 15,16 (2Móz 19,4; Mt 21,1–9; Róm 13,8–12/13–14; Zsolt 117) Krisztus döntése emberi ésszel indokolhatatlan. Mi mégis szeretünk nekünk tetsző, önmagunkat magasztaló okokat keresni, és azokkal kérkedni. De Krisztust a kiválasztásra egyedül az ő szerető szíve, a mi döntésünket megelőző, embermentő szeretete indította. Ennek felismerése késztesen minket naponkénti bűnbánatra, Krisztus felé fordulásra, az ő követésére.

Hétfő

Krisztus a mi békességünk. Ef 2,14 (Ézs 2,4b; 1Pt 1,8–9/10–13; Ézs 40,12–25) Krisztus nem emberi békességet hozni jött a földre. Ő olyan békességet ad, amely harcban kivívott győzelem révén születik meg: a kereszt békességét. Ezt adja övéinek, és aki hozzá akar tartozni, annak vállalnia kell ezt a harcot, fel kell vennie a keresztjét. Krisztusnak vérrel vejtékezzet kellett megharcolnia ezért a békességért, mire ki tudta mondani: „...legyen meg a te akaratod.” (Mt 26,42) Ezzel a megharcolt békességgel indult a kereszt felé. Nem önmagáért, hanem értünk. A megharcolt békesség nem öncélú, hanem másokért való. Mi már a megharcolt, Krisztus keresztjének győzelméből merített békességgel a szívünkben indulhatunk mások felé.

Kedd

Krisztus mondja: „Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem a törvényt vagy a próféták tanítását. Nem azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem, hanem hogy betöltsék azokat.” Mt 5,17 (Péld 7,2; Zsid 10,32–39; Ézs 40,26–31) A törvény betöltése lehetetlen, amíg Krisztus szeretete nem járja át a szívünket és nem formálja át az életünket. Annak a Krisztusnak a szeretete, aki betöltötte a törvényt, amikor életét adta a gólgotai keresztfán, hogy ezzel megmentsen a mi életünket. Tette ezt helyettünk, hogy Urunkká lehessen, hogy joga legyen belépni az életünkbe. Tette ezt értünk, hogy többé ne csupán kőbe vésett törvényünk, hanem szívbe írt törvényünk legyen. Tette ezt minden emberért, hogy ebben a szeretetben járva másokhoz lehaladjunk, rajtuk irgalommal és szeretettel segítsünk.

Szerda

Pál írja Timóteusnak: „Az egészséges beszéd példájának tekintsd, amit én-tőlem hallottál, a Krisztus Jézusban való hitben és szeretetben.” 2Tim 1,13 (Ézs 48,18; Kol 1,9–14; Ézs 41,1–7) Pál apostol számára a Krisztusról szóló örömmel jelentette mindazt, amit fontosnak, drágának és továbbadandónak tartott. Attól a pillanattól kezdve így volt ez, hogy a damaszkuszi úton találkozott Jézussal. Az élő Úr megállította, és megfordította élete irányát: letérítette addigi hiábavaló és kártékony útjáról, és rátérítette a róla szóló örömhír továbbadásának az útjára. Ettől kezdve az őt megváltoztatott Krisztusról való tanúbizonyság jelentette Pál életének értelmét. Ezt az örömteli szolgálatot át akarta adni ifjú szolgatársának. Timóteusra bízta azt a drága kincset – és annak továbbadását –, amely megváltoztatta és gazdaggá tette az ő életét.

Csütörtök

Uralkodik az Úr, a mi Istenünk, a Mindenható! Örüljünk és ujjongjunk, és dicsőítsük őt! Jel 19,6–7 (Ézs 40,15; 1Thessz 5,1–3/4–8; Ézs 41,8–14) Krisztus küldetésében e földön sok szenvedés és gyötorem vár övéire. Jézus a vajadás kínjainak mondja ezeket: olyan kínoknak, amelyek között a lélek ujjongó öröme megfog és megszületik a hűségese küldöttségben. Ez az öröm pedig immár elvehetetlen. Nem veheti el semmiféle emberi rend, de nem veheti el még a halál sem. Ahogyan azt ő ígérte: „Örülni fog a szívetek, és örömtöket senki sem veheti el tőletek.” (Jn 16,22)

Péntek

Amikor Jézus továbbhaladt, meglátta Lévit, az Alfeus fiát, aki a vámszedőhelyen ült, és így szólt hozzá: „Kövess engem!” Az pedig felkelt, és követte őt. Mk 2,14 (Jer 15,19a; Mt 27,27–30; Ézs 42,1–9) Nagyon jól érzem magam a saját kis vámszedő asztalkámnál, és nem is gondolok arra, hogy valaki meg tudná változtatni megszokott életemet. És akkor egészen váratlanul meghallom az igéből Jézus személyesen nekem szóló szavát: „Kövess engem!” Meghalom, hogy van, aki szeret, és személyesen törődik velem, bűneim ellenére lehaladj hozzám. Szíven üt, hogy ő már odaadta az életét értem a kereszten, hogy számomra legyen kegyelem. Meghallom, hogy engem akar megváltoztatni és boldoggá tenni, amikor azt kéri, hogy ne üljek vissza többé bűnös életem vámszedő asztalához, hanem szakadjak el tőle, és egy olyan új útra induljak, amelyen előttem járva ő vezet engem.

Szombat

Ne szóval szeressünk, ne is nyelvvel, hanem cselekedettel és valóságosan. 1Jn 3,18 (5Móz 15,10; Mt 23,37–39; Ézs 42,10–17) „Cselekedettel és valóságosan” szeretni emberileg nem lehet. Az „agapé” szó *annak ellenére való szeretete* a keresztre juttatják. Valóságosan szeretni csak olyan ember tud, aki már megismerte, hogy Krisztus így szerette őt: halálra adta magát érte, hogy neki élete lehessen.

■ TAMÁSY TAMÁS

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból november 27-étől december 4-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
9.00 / Duna Tv Isten kezében 10.00 / m1 Református magazin 10.00 / Duna Tv Evangelikus istentisztelet közvetítése Óbudáról Igét hirdet Bálintné Varsányi Vilma lelkész 10.04 / Kossuth rádió Református istentisztelet közvetítése Nagylétáról 11.00 / m1 Református istentisztelet 12.00 / Kossuth rádió Déli harangszó a penci evangélikus templomból 21.10 / Bartók rádió Az emberi hang dicsérete 1.00 / TV2 Rómeó és Júlia (olasz–angol romantikus film, 1968) (130')	10.55 / m1 Az emlékezet helyszínei A bodeni erődítmény 11.00 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó) 12.05 / Bartók rádió A Monteverdi Kórus és az Angol Barokk Szólisták Bach-hangversenye 14.00 / PAX Tv Hadd szóljon orgona! (portréfilm) 17.05 / m2 10. győri ütfesztivál (magyar zenés film) 19.25 / Duna II. Autónia A Szent István Király Szimfonikus Zenekar koncertje 0.05 / Duna Tv Kosáry Domokos olvasónaplója (magyar dokumentumfilmsorozat)	10.00 / Bartók rádió Hang-fogó. Benne: Hummel: D-dúr mise 13.10 / Bartók rádió Wolfgang Seifen játszik a budavári Mátyás-templom orgonáján 14.10 / Duna Tv Napok, évek, évszázadok Tökécski László műsora 14.35 / Kossuth rádió Tér-idő Ajándékok régen és ma 18.05 / Filmmúzeum Egy amerikai Párizsban (amerikai filmmusical, 1951) (113') 21.30 / Duna Tv O'Horten (norvég játékfilm, 2009) (86') 23.25 / m1 A rejtélyes XX. század. Kun Miklós történész műsora	13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bíztunk eleitől fogva...” A református egyház féléórása 14.30 / m1 Berta Enikő: Nagyvárosi madarak (természetfilm) 15.11 / Kossuth rádió Prémium hangalbum Emlékezetes műsorok, legendás rádiósok 15.40 / Duna Tv Az erdélyi szász kultúra nyomában (magyar ismeretterjesztő sorozat) Menni vagy maradni? 19.35 / Bartók rádió Az MR Szimfonikusok Liszt-hangversenye Benne: Esztergomi mise 21.30 / Duna Tv Dickens szelleme (angol–kanadai játékfilm, 1998) (90')
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
11.15 / m2 Jelenetek a szobrok életéből Lánchídi hídfők 14.00 / m2 Szabaddábon Nógrádban 14.25 / m1 Természetfilmesek és egyéb állatfajták Kamerával Patagóniában 15.40 / Duna Tv Talpalatnyi zöld 19.54 / Kossuth rádió Az oroszlan és a zebra Mészöly Miklós meséjét elmondja: Avar István 21.05 / Bartók rádió Hang-fogó. Benne: Buxtehude: Te Deum laudamus 21.35 / Duna Tv Ideje az öregségnek (magyar tévéfilm, 2011) 22.25 / Duna Tv Az utolsó tánctanárra (magyar tévéfilm, 1973)	Egész nap / Petőfi rádió Kispál és a Borz nap 13.30 / Kossuth rádió Örüljtek az Urban mindenkor! A metodista egyház féléórása 14.05 / Kossuth rádió Arcvonalok Schnell György, a Szent István-bazilika plébánosa 14.35 / Duna Tv Pannonia 3 keréken (magyar ismeretterjesztő magazin) 14.55 / m1 Hungaria, Európa rejtett kincse (magyar ismeretterjesztő film) Barangolás Észak-Magyarországon 19.41 / Kossuth rádió Madáretetl. Részletek a Kaláka együttes lemezéről 0.25 / m1 mtv Hangerő Zenél a Qumiby	8.05 / Duna Tv Hans Christian Andersen modern klasszikusai (dán mesesorozat) A hőember 15.10 / Duna Tv Lélek Boulevard Miklósa Erika 16.20 / Duna Tv Advent a Hargitán – Advent Európában 20.04 / Kossuth rádió Zsarolás vagy alku (dokumentumműsor) 20.35 / m2 Ügynök a háznál (német film, 2010) (99') 21.50 / m1 Bródy Sándor: A tanítónő A Szolnoki Szigligeti Színház előadása felvételtől 21.30 / Duna Tv A mások élete (német játékfilm, 2006) (132')	9.00 / Duna Tv Isten kezében 9.30 / Rádió 17 (Budapest, FM 96,8) Lélekhangló. Az Evangelikus Rádiómisszió összeállítása (on-line adás: www.radio17.hu) 9.30 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó) 11.10 / m1 Metodista magazin 11.35 / m1 Református ifjúsági műsor 11.40 / m1 Balaton-felvidéki református templomok 15.05 / Bartók rádió Jubiláto Deo. Évszázadok egyházi muzsikája 21.30 / m1 Sziriana (amerikai film, 2005) (123')

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikusselet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu • Előfizetés: elofizetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519. Fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztésügyi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitalis Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu).

Korrektor: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com).

Rovatvezetők: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Hafensch Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghegy Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Konzilio Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszamba zárt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

